

Səfirliyin pulunu qumarda uduzan atəşə həbs olundu

ANA XƏBƏR

**İlkin
Süleymanova
18 il iş verildi**

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº20 (3263) 6 İyun / 2023-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

Regionda yeni savaşın işartıları

ABŞ İranı "Taliban"ın əli ilə vurmağa hazırlaşır

**Narkotik ticarətindən
əldə edilən milyonlar...**

GÜNÜN NƏBZİ

Layihə

**Azərbaycan
və Ermənistan
arasında sülh
müqaviləsi nə vaxt
imzalanacaq?**

Məhəmməd Əsədullazadə: "ABŞ-in vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin növbəti görüşündə sülh müqaviləsinin mətni hazırlanacaq" **8-9**

Xəbər

**ADP İranın Azərbaycanda apardığı
pozuculuq fəaliyyətini pislədi**

Partiya təhlükəsizlik orqanlarımızın bu təxribatların qarşısını almaq istiqamətində göstərdiyi əzmkarlığı yüksək dəyərləndirir **2**

Baxış

**Putin "5-ci kolon"a tam
təhlükəsizlik təminatı verərsə...**

Azərbaycanda ruspərəstlər güclü də olsa, hələlik açıq iş görməkdən çəkinirlər... **5**

Fakt

**44 məhkumdan 660 min
manat rüşvət alınıb**

Ədliyyənin komissiyasından keçmək istəyən hər bir məhkum 10-15 min manat verməli olub **4**

Mövqe

**Sizin də sonunuzu
görəcəyik...**

Sizlərə kim haqq verib ki, təfəkkürümüzü, mənəvi əzablarımızı ələ salasınız?! **11**

Toplum

**Bankdan kredit götürüb
rəfiqəsinə verdi, külli
miqdarda borca düşdü**

Dələduzluğa məruz qalan Şirvan sakini Təranə Əliyeva illərdir pulunu geri ala bilmir... **10**

Gündəm

**İrandan ölkəmizə qarşı
növbəti həyasız addım**

Tehran Fərid Səfərlinin "casus olduğunu" niyə aylardır gizli saxlayıb? **6**

**1800 məhkumun həyatı
təhlükə altındadır**

6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi Məmməd Mahmudov "pojarnı" binasını boşaldıb; bir otağı ayı 3 min manata pullu məhbuslara icarəyə verir...

"Hüquqları pozulmuş məhkumların müdafiəsi" İctimai Birliyi tərəfindən Hurriyyet.az-ın redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub. Birliyin sədri Böyükağa Abdullayev, təsisçilər, müdafiə nazirinin sabiq müavini Mehman Səlimov və Əliabbas Rüstəmov tərəfindən Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərova ünvanlanan məktubu olduğu kimi dərc edirik... **7**

Toplum

**Göyçay sakini "Ege Hospital"ın
həkimlərindən şikayətçidir**

Famil Seyidov: "Atamın xəstəliyini tam fərqli göstərərək, onu sığortalı kimi yazıb, dövləti də, bizi də aldadıblar"

Göyçay rayonu, Bıgır kənd sakini Seyidov Famil Ağasəf oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, 2023-cü ildə "Ege Hospital"da əməliyyat olunan atası həkim səhlənkarlığı nəticəsində ölüm təhlükəsi ilə üzləşib... **10**

Ölkə

Yer kürəsini gözləyən böyük təhlükə

Təhlükəsiz səviyyəyə nail olmaq üçün dünyanın 50-60%-nin təbii ekosistem tərəfindən tutulması lazımdır

Planetimizin artan su mövcudluğu, qida yükü, ekosistemin saxlanması və çirklənmə böhranları ilə üzləşdiyinə dair narahatedici sübutlar təqdim edilib.

Hürriyyət.az xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, aparılan tədqiqat həyatı təmin edən sistemlərin sabitliyinə təhlükə yaratdığını və sosial bərabərliyi pisləşdirdiyini sübut edib.

Tədqiqatda alimlər planetlərin sağlamlığının həyatı əlamətlərini insanın rifah göstəriciləri ilə əlaqələndirməyə çalışıblar. Tədqiqat planet üçün insan orqanizminin həyatı əlamətləri ilə müqayisə edilə bilən bir sıra "təhlükəsiz və ədalətli" meyarlar yaradır. Nəbz, temperatur və barometrik təzyiq əvəzinə su axını, material istifadəsi və yer üzündəki dəyişikliklər kimi şeylərə diqqət edilir.

İqlim məsələsinə gəlincə, dünya global istiləşməni cilovlamağa çalışır. Alimlər qeyd edirlər ki, bu istiləşmə geniş vüsət alıb, çünki bir çox ərazilər artıq həddindən artıq istilər, quraqlıq və daşqınlardan ağır zərbə alırlar. Eyni zamanda, ekosistemləri qorudan iqlimi sabitləşdirmək mümkün deyil.

Təhlükəsiz səviyyəyə nail olmaq üçün dünyanın 50-60%-nin təbii ekosistem tərəfindən tutulması lazımdır. Lakin reallıq ondan ibarətdir ki, planetin yalnız

45-50 faizinin təmiz ekosistemi var.

Digər məqsəd havanın çirklənməsi ilə mübarizədir. Qlobal səviyyədə, şimal və cənub yarımkürələri arasında kimyəvi konsentrasiyalardakı balanssızlıq minimuma endirilməlidir.

Suyun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması çayların axınının 20 faizinin bağlanması tələb edir, çünki müasir istifadə suyun keyfiyyətinin pisləşməsinə və şirin su canlılarının itkisinə səbəb olur. Alimlər bildirirlər ki, hazırda dünya çay hövzələrinin 47 faizi sürətlə tükənir.

Kimyəvi gübrələr başqa bir problem-dir, çünki daha zəngin ölkələrin fermer-

ləri bitkilərin və torpağın udduğundan daha çox azot və fosfor səpirlər. Bu müvəqqəti olaraq məhsuldarlığı artırır, lakin su sistemlərində axmağa və sonradan zərərli yosunların çiçəklənməsinə gətirib çıxarır ki, bu da suyun keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdirir. Gübrələrdən daha çox inkişaf etmiş ölkələrin fermerləri istifadə edirlər.

Müəlliflər deyirlər ki, planetimizin diaqnozu kədərli, lakin hələ də ümid-siz deyil. Amma düzəltmək üçün vaxt tükənir.

Şahzadə Harri kraliçaya qarşı qəddar davranıb?

Mərhum kraliça II Yelizavetanın dostlarından biri şahzadə Harrinin öz xəstə nənəsinə qarşı qəddar münasibətindən danışib.

Adının çəkilməsini istəməyən mənbə "Page Six" nəşrinə

verdiyi müsahibəsində şahzadənin nənəsinə əzab verdiyini və hörmətsiz davrandığını bildirib. Onun sözlərinə görə, kraliça son illər güclü bədən ağrılarından şikayət edirdi.

"2022-ci ilin iyun ayında onun görməsi zəifləmişdi, qu-laqları eşitmirdi və şüuru tez-tez qarışırdı. Kraliça saraydakı otağından çox az hallarda çıxırdı. Bu müddət ərzində şahzadə Harri və xanımı Meqan Markl kraliçaya qarşı hörmətsiz rəftar edirdilər.

Kraliçanın halı özündə olmadığı halda, onlar sarayda özlərinə qarşı ayrıseçkilik edilməsi barədə bəyanatlar verir, kraliyyət ailəsini gözdən salırdılar. Bu mənada Harrinin kraliçaya qarşı davranışı sadəcə qəddarlıq adlandırıla bilər", - o bildirib.

Tarixdə ən qısa müddətə həbsdə oldu

Böyük Britaniyanın Portis-hed şəhərinin 23 yaşlı sakini 50 dəqiqə həbs edilib - bu, tarixdə ən qısa həbs müddətidir. Qeyd edək ki, o, təqsirini tam etiraf edib və əməlindən səmimi peşman olduğunu bildirib.

Britaniyalı sərxoş vəziyyətdə keçmiş sevgilisinin evinə gələrək onun pəncərəsini sındıraraq qaçandan sonra həbs edilib. Məhkəmədə o, keçmiş sevgilisinin əmlakına ziyan vurmaqda, həmçinin mayın 30-da iki zabıtə hücum edərək hadisə yerindən qaçmaqda təqsirli bilinib.

Hakim oğlanı 50 dəqiqəyə dəmir barmaqlıqlar arxasına göndərərək və onu kameradakı insidentdə yaralanan hər kəsə iki üzrxahlıq məktubu yazmağa məcbur edib. Keçmiş sevgilisində yazdığı məktubda britaniyalı onun pəncərəsini sındırdığına görə peşman olduğunu, çünki bunun çox axmaq bir hərəkət olduğunu yazıb. Və polisə yazdığı məktubunda da davranışından peşman olduğunu qeyd edib. Oğlanın vəkili bunu edərkən müvəkkilinin spirtli içki, kokain və kannabis təsiri altında olduğunu, lakin çox utandığını söyləyib. Britaniyalı onun iştirakı ilə bir daha belə hadisələrin təkrarlanmayacağına söz verib.

Əyləncə səhifəsi

"Qanuni oğru" Hüseyn Slepoy Türkiyədən qovuldu

Türkiyədən qovulmuş Qroznıdan olan 56 yaşlı qanun oğru Hüseyn Slepoy Moskvanın Vnukovo hava limanına gəlib.

Lent.az xarici mediaya istinadən bildirir ki, o, Türkiyədə 4 ay deportasiya həbsxanasında yatdığını deyib. O, bütün sənədlərin türk dilində olduğu üçün Türkiyədən niyə qovulduğunu bilmədiyini deyib. O, səyahət etmək üçün Vnukovodan başqa ölkəyə uçuşağı planlaşdırır.

Saxlanılan şəxs dəqiq hara gedəcəyini açıqlamayıb. O, "qanuni oğru" olub-olmadığını soruşduqda, Rusiya Konstitusiyasının vətəndaşa özünə qarşı ifadə verməmək hüququ verən 51-ci maddəsindən istifadə edəcəyini bildirib.

Məlumata görə, Türkiyədə deportasiya həbsxanasına düşmüş axtarışda olan "qanun oğrular"ının heç biri hələ də Rusiyaya ekstradisiya edilməyib.

İlon Maskın 75 yaşlı anası mini paltarda poz verdi

İlon Maskın 75 yaşlı anası Mey Mask "InStyle" jurnalı üçün mini paltarda poz verib. Fotolar Maskın şəxsi "Instagram" hesabında paylaşılib.

75 yaşlı modelyer "InStyle" jurnalının yunan versiyası üçün pozalar verib. Onun yayımlanan şəkildə çiynləri və ayaqları açıq şəkildə, lələklərlə bəzədilmiş bənövşəyi mini paltarda olduğu görünür. Onun görünüşünü qızılı dabanlı sandaletlər və gözlerini tünd kölgəli makiyaj tamamlayıb.

75 yaşlı Meyin belə şıq olması izləyicilər tərəfindən çox bəyənilib.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

İlkin Süleymanova 18 il iş verildi

Tovuz rayonunun Dondar Quşçu kəndində 10 yaşlı Nərmən Quliyevanı qətlə yetirməkdə ittiham olunan İlkin Süleymanovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi dünən davam etdirilib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Dadaş İmanovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda hazırda hökm oxunub. Hökmə əsasən, İlkin Süleymanov 18 il azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, prokuror İlkin Süleymanovun 20 il həbs cəzası istəmişdi. Məhkəmədən dərhal sonra Nərmən Quliyevanın valideynləri hökmdən narazılıqlarını bildirdilər.

"Bir körpə qatiline 18 il azıdır", - Nərmənin anası deyib.

Xatırladaq ki, 2019-cu ilin noyabrın 19-dan itkin düşən Tovuz rayonunun Dondar Quşçu kənd sakini, 10 yaşlı Nərmən Quliyevanın qətlə yetirilərək yandırılan meyiti 2020-ci il yanvarın 6-da kənd ərazisində aşkar edilib. Cinayət işi üzrə təqsirləndirilən Dondar Quşçu kənd sakini, 1973-cü il təvəllüdü Süleymanov İlkin İbrahim oğlu tutularaq istintaqa cəlb edilib. İlkin Süleymanova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4 (xüsusi amansızlıqla qəsdən adam öldürmə), 120.2.9 (təqsirli şəxs üçün aşkar surətdə köməkəşli vəziyyətdə olan adamı qəsdən öldürmə), 144.3 (adam oğurluğu) və başqa maddələr ilə ittiham irəli sürülüb.

Səfirliyin pulunu qumarda uduzan atteşə həbs olundu

Azərbaycanın Koreyadakı Səfirliyində maliyyə məsələləri üzrə atteşə işləmiş Nəcib Osmanovun cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması yekunlaşıb.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən iclasda hökm oxunub.

Hökmə əsasən Nəcib Osmanov külli miqdarda mənimləmə və vəzifə saxtakarlığında təqsirli bilinərək 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, məhkəmə zalında həbs olunub.

Qeyd edək ki, Nəcib Osmanov səfirlik və səfirliyin işçilərinin kommunal, sığorta ödənişləri üçün ayrılan 347 min vəsaiti mənimləməyə, mərc və qumar oyunlarına yönəltməkdə təqsirləndirilir. O, cinayət əməli ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyinə dəymiş ziyanın 77 min dollarını ödəyib. Nəcib Osmanov istintaq dövründə həbsdə olmayıb, onun barəsində müddətində həbsə alternativ qətimkan tədbiri seçilmişdi.

Molla rejimini təbliğ edən daha 2 nəfər həbs edildi

Azərbaycanda İranın molla rejiminə xidmət edən və onları təbliğ edən şəxslərin müəyyən edilməsi və casus şəbəkələrinin işfasi istiqamətində əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Hurriyyet.az "MOUZE" teleqram kanalına istinadən xəbər verir ki, bu əməliyyatların davamı olaraq həyata keçirilən əməliyyat tədbirləri nəticəsində Sumqayıt sakini Kərbəlayi Seymur və Sabirabad sakini Pərviz Abdullayev həbs ediliblər.

ADP İranın Azərbaycanda apardığı pozuculuq fəaliyyətini pislədi

Partiya təhlükəsizlik orqanlarımızın bu təxribatların qarşısını almaq istiqamətində göstərdiyi əzmkarlığı, peşəkarlığı yüksək dəyərləndirir

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkədə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hurriyyet"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Türkiyədə keçirilən seçkilərin nəticələrini bir daha müzakirə edib və daxili gərginliklərə, beynəlxalq müdaxilələrə baxmayaraq seçkilərin qardaş ölkənin iradəsinin qələbəsi ilə başa çatmasını yüksək dəyərləndirib. İdarə Heyəti seçki ilə bağlı qardaş Türkiyəyə, hakim partiya AKP-yə təbrik ünvanlayıb və qələbənin Türkiyənin regionda, eləcə də dünyada nüfuzunun artmasına, Azərbaycanla əlaqələrimizin daha geniş müstəvidə inkişaf etməsinə təkan verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

İdarə Heyəti Türk Dövlətləri Təşkilatının iqtisadi inteqrasiyası istiqamətində "Türk İnvestisiya Fondu"nun yaradılmasına da münasibət bildirib. İdarə Heyəti belə bir investisiya fondunun yaradılmasını yüksək dəyərləndirib, bu prosesin xalqlarımızın çoxdankı arzusu olan Turan birliyinin gerçəkləşməsində, qardaş türk xalqları arasında ticari-iqtisadi əlaqələrinin dərinləşməsində mühüm rol oynayacağını qeyd edib və türk dövlətlərini dünyada vahid güc olaraq özünü təsdiq etmək üçün digər hərbi, siyasi sferalarda da dərin əməkdaşlığa səsləyib.

İdarə Heyəti keçən həftə İsrail prezidentinin Azərbaycana səfərinin nəticələrini də müzakirə edib və bu səfərin regionla təhdidlərə, beynəlxalq təhlükəyə qarşı birgə mübarizə aparmaq, dərin iqtisadi, mədəni, tarixi əlaqələri olan iki ölkə arasında münasibətlərin daha da inkişaf etməsinə təkan vermək baxımından önəmli bir səfər olduğunu diqqətə çatdırıb və Azərbaycan-İsrail əlaqələrinin həm də Fələstin məsələsinin həllində müsbət rol oynayacağına əminliyini ifadə edib.

İdarə Heyəti Avropa İttifaqı müstəvisində Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh sazişinin bağlanmasına xidmət edən Kişineu görüşünü müsbət dəyərləndirib və

bu cür görüşlərin sülhün baş tutmasında pozucu rol oynayan Rusiyadan yan keçirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edib.

İdarə Heyəti Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinə dair ayrı-ayrı vaxtlarda görüşlərin keçirilməsinə baxmayaraq, erməni silahlı birləşmələrinin ardıcıl olaraq mövqelərimizə atəş açması, hərbi təxribatlar törətməsindən narahatçılığını ifadə edib və bu pozucu fəaliyyətin məhz rus sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan ərazilərdə və onların birbaşa iştirakı ilə baş verməsini qeyd edib və hakimiyyəti Rusiya və Ermənistanı üçtərəfli sazişin şərtlərini yerinə yetirmələri üçün təsirli tədbirlər görməyə, ordumuzu bu hərbi təxribatların qarşısını almaq üçün hazır vəziyyətə gətirməyə çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar İranın din pərdəsi altında Azərbaycanda apardığı pozucu işləri pisləməklə, təhlükəsizlik orqanlarımızın bu pozucu fəaliyyətlərin, təxribatların qarşısını almaq istiqamətində göstərdiyi əzmkarlığı, peşəkarlığı yüksək dəyərləndirib və hər iki ölkə rəhbərliyinə iki qonşu ölkə arasında münasibətlərin tənzimlənməsi, əvvəlki resurslar üzrə davam etdirilməsi, gediş-gəlişin, sağlam əməkdaşlığın bərpası istiqamətində real addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftələrdə iki erməni diversantının ordumuz tərəfindən ələ keçirilməsi, onların zərərsizləşdirilməsi istiqamətində görüldüyü kəşfiyyat tədbirlərini yüksək dəyərləndirib. Eyni zamanda bey-

nəlxalq məhkəmənin iyunun 6-na kimi 2 erməni hərbiçisinin Azərbaycanda əsirlikdə və ya başqa statusda olması barədə məlumat verməsi ilə bağlı tələb irəli sürməsinə qətiyyətlə pisləyib və hərbi əsirlikdə olan soydaşlarımıza Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən göstərilən işgəncələrə susqunluq göstərən təşkilatların bu məsələyə ikili standartla yanaşmasını yolverilməz hesab edib.

İdarə Heyəti son günlər Ukrayna və Rusiya arasında müharibənin daha amansız xarakter almasından, hər iki tərəfdən yüzminlərlə insanın müharibə qurbanına çevrilməsindən bir daha narahatçılığını ifadə edib və beynəlxalq gücləri bu amansız müharibənin baskarı olan Putin və ətrafını mühakimə etmək üçün beynəlxalq tribunal qarşısına çıxarmağı vacib hesab edib.

İdarə Heyəti sonda təşkilati məsələnin müzakirəsində Siyasi Partiyalar Haqqında yeni qanunvericiliyin tələblərinə görə partiya üzvlərinin elektron reyestrinin hazırlanması ilə bağlı son durumu müzakirə edib. Partiya üzvlərinin reyestrinin hazırlanmasına rəhbərlik edən ADP sədrinin müavini Təliyə Əliyev məlumat verərək, bu günə kimi 5155 nəfər partiya üzvünün elektron reyestrinin hazırlandığını bildirdi. İdarə Heyəti siyahının bir daha nəzərdən keçirilməsi və texniki düzəlişlərin başa çatdırılmasından sonra yaxın vaxtlarda partiya üzvlərinin elektron reyestrini Ədliyyə Nazirliyinə təqdim edilməsini qərara alıb.

Hazırladı: KƏNAN

May ayının sonunda İranla Əfqanıstan arasında alovlanaraq, böyük münaqişəyə çevrilə biləcək qarşıdurma baş verdi. Səbəb su çatışmazlığının doğurduğu narazılıq formasında baş verdi. Bəzi mənbələrdə də məsələ su münaqişəsi kimi təqdim edildi. Rusiyalı ekspert Andrey Serenko iddia edir ki, qarşıdurmaya "əsas səbəb Talibanın İrana qarşı döyüşən bəzi bəluç mollalarına və bəluç fəallarına sığınacaq verməsidir". O xatırladı ki, Molla Nəksibəndi İranda "qeybə çəkildikdən" bir ay sonra İranla həmsərhəd əfqan torpağı olan Nimruzdan tərəfdarlarına videomüraciət yayıb. İranda edam edilən müxalifət lideri Rəqinin qohumları isə bu gün Əfqanıstanın Fərh şəhərində yaşayır.

"Əfqanıstanın qonşuları əvvəllər dəstəklədikləri Talibanı ləğv etdiklərini aldılar. "Taliban" indi İran və Pakistanın təhlükəsizliyini təhdid edənələrə sığınacaq verib. Tehran və İslamabad onlara təsir etməkdə acizdir", - deyə ekspert Serenko mənbələrə istinadən bildirib.

Maraqlı budur ki, baş verən cəşmələrlə eyni vaxtda Bağramda (hərbi hava bazasında) Molla Yaqubla ABŞ hərbiçiləri arasında qeyri-rəsmi görüş keçirilib. Əfqanıstan paytaxtındakı mənbələr bildirdilər ki, ABŞ Ordusu CENTCOM komandanlığının nümayəndələri keçən həftə "Taliban"-ın müdafiə naziri Molla Yaqubla görüşmək üçün Kabilə gəliblər. Müsahidəçilər Kabil yaxınlığındakı Bağram aviabazasında baş tutan bu görüşün "Taliban" rejimi ilə Tehran arasında "su münaqişəsi" ilə üst-üstə düşdüyünü vurğulayırlar.

"Taliban"-İran münasibətlərinin bu kəskinləşməsinin ABŞ hərbiçiləri ilə Molla Yaqub və bir qrup "Taliban" komandiri arasında söhbətin mövzularından biri olduğunu düşünməyə əsas var", - deyə mənbələr bildirir.

Məlumatla görə, bu, Molla Yaqubun ABŞ ordusunun nümayəndələri ilə ilk görüşü deyil. Bundan əvvəl Qətər və Pakistanda da oxşar təmaslar olub.

"Əfqanıstanın daxilində Molla Yaqub əvvəllər də ABŞ hərbiçiləri ilə görüşüb. Deməli, may ayında Bağramda keçirilən görüş heç də unikal deyil", - deyə Əfqanıstan kəşfiyyatının vəziyyətlə tanış olan keçmiş yüksək rütbəli rəsmisi deyib.

Əlbəttə, İran-"Taliban" "su münaqişəsi"-nin fonunda baş tutan görüşlər maraqlı nüanslardır. Həmçinin, Əfqanıstan XİN-in keçmiş rəhbəri Hanif Atmarın Britaniya kəşfiyyatçıları ilə görüşü də maraqlı nüansdır. Bu barədə Əfqanıstan kəşfiyyatının keçmiş rəsmilərindən biri məlumat verib və söhbətin mövzusu indiki Əfqanıstanda mümkün dəyişikliklərin müzakirəsi olub.

Daha da maraqlısı budur ki, "Taliban" hökuməti Əfqanıstanın "Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi"-nə (ITC) qoşulması ideyasını irəli sürür. Bu barədə yenə Rusiya Politoloqlar Cəmiyyətinin Analitik Mərkəzinin direktoru Andrey Serenko "Nezavisimaya gazeta"-da yazıb: "Görünür, "Taliban" Moskvanın xüsusi hərbi əməliyyata başlamasından sonra düşdüyü çətin geosiyasi vəziyyətdən istifadə etmək və Cənubi Asiyaya yönəlmiş yeni beynəlxalq daşıma sxemine

da baş vermiş kimi görünərsə də, si-fariş sahibləri ABŞ və Çindir. ABŞ və Çin münaqişəni açıq şəkildə öz aralarında birbaşa deyil, vasitəçiləri arasında aparırlar.

Yeri gəlmişkən, İran da ABŞ-in "Taliban" kartına laqəyd qalmır. Belə ki, bu günlərdə İran hərbi donanmasının komandanı körfəz ölkələri ilə birgə yeni donanma koalisiyasının qurulmasına dair danışıq-

Əsrlər əvvəlki "Böyük Oyun"-un fraqmentləri yenə eyni bölgədə, eyni oyunçularla yaşanmaqdadır...

Regionda yeni savaşın işartıları...

ABŞ İranı "Taliban"-ın əli ilə vurmağa hazırlaşır

qoşulmaq istəyir. Bunun müqabilində "Taliban" funksionerləri öz rejimləri üçün daha etibarlı iqtisadi dəstək almağa ümid edirlər".

"Taliban" Əfqanıstanın "Şimal-Cənub" layihəsinin altına daha bir "çiyyin" qoymağa hazır olduğunu açıqlayıb. Müvəqqəti hökumətin Ticarət və Sənaye Nazirliyinin rəhbəri Nureddin Azizi bu yaxınlarda keçirilən görüşlər və müzakirələr zamanı bunu bəyan etdi. Eynilə "Ru-

nəzərə alarkən bütün daşlar yerinə oturur. Belə aydın olur ki, Vaşinqton bu əfqanları İrana qarşı istifadə edəcək.

Qeyd edək ki, ABŞ-in Talibanla danışıqlarında Qəterin vasiyyəçiliyi mühüm yer tutur. Belə ki, Amerika kəşfiyyatçıları Qəter vasiyyəçiliyi ilə "Taliban" emiri ilə görüşüb.

"Taliban" Əfqanıstanında kəşfiyyat imkanlarını saxlayan keçmiş əfqan kəşfiyyatçıları mənsublarından bir neçəsinin fikrincə, Qəndəharda "Taliban" emiri Maulavi Heybətullah Axundla görüşən Qəterin baş naziri Məhəmməd bin Əbdülrahman Əl Taninin nümayəndə heyətinin tərkibində ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin iki əməkdaşı olub. Görüş may ayının 1-ci yarısında olub.

İddialara görə, Qəter baş nazirinin Qəndəhara səfəri, ilk növbədə, "Taliban" emirinin ABŞ kəşfiyyat xidmətinin nümayəndələri ilə təması üçün kamuflyaj olub. Qəter ənənəvi olaraq Amerikanın "Taliban" rəhbərliyindəki müxtəlif fraksiyaların liderləri ilə təmaslarında vasitəçi rolunu oynayır. İndiyə qədər Qəterlilərin köməyi ilə Vaşinqton Molla Bərdar, Molla Yaqub və digər "Taliban" funksionerləri ilə əlaqə saxlayıblar.

Qəterin ABŞ ilə "Taliban" arasında vasiyyəçilik missiyasının qarşılığında Omanın da Qərb və İran arasında vasiyyəçilik funksiyası var. Belə ki, ABŞ ümidini yalnız "Taliban"-ın "qəzəbini İrana yönəltmək" kifayətlənmir. Vaşinqton bir tərəfdən "Taliban"-ın İrana "göz ağartması"-na nail olursa, digər tərəfdən İranın da "inadını qırmaqdan" vaz keçmir. ABŞ altıdan-altıdan gizli şəkildə İranla razılaşmanın mümkünliyünü araşdırır.

Belə ki, ABŞ prezidentinin Yaxın Şərq üzrə baş müşaviri Brett Makqurk bu ay Oman Sultanlığının paytaxtı Maskata səfər edib və orada İranın nüvə proqramından, regiondakı təxribat fəaliyyətlərindən əl çəkib-çəkməmək istəyini yoxlamaq üçün danışıqlar aparıb. ABŞ prezidentinin nümayəndəsi Tehranın bunun müqabilində nə istədiyini anlamağa çalışıb.

Makqurkun Omana səfəri ilə

bağlı məlumat amerikalılar tərəfindən açıqlanmayıb. Bu barədə İsrailin "Walla" xəbər portalı İsrail, ABŞ və Al-dəki yüksək vəzifəli hökumət mənbələrinə istinadən məlumat yayıb.

Bəs Çin?

İran isə "Taliban" münaqişəsində Çini qabağa verərək onun vasiyyəçiliyinə ümid edir. Talibanla İran arasında münaqişə Çinin regiondakı maraqlarına meydan oxuyur. Pekin həm Tehran, həm də "Taliban"-la tərəfdaşlığı davam etdirməyə çalışır. Yeni Pekin Talibanı da yanına çəkməyə çalışır. Onların arasında hibrid müharibə təhlükəsi Çinin planlarına mənfi təsir göstərməklə yanaşı, Qərb ölkələri ilə mürekkəb münasibətlərə dövründə Pekinin mövqeyini zəiflədə bilər. Başda isə Pekinin "Bir Kəmərlər Bir Yol" layihəsinə təhdid yaranır ki, bu Çin üçün iqtisadi ölümə bərabərdir.

Aydındır ki, Çinin İran-Əfqanıstan sərhədindəki böhranlı vəziyyəti həll etmək üçün cəhdlərini gücləndirməyə çalışır. Pekin "Taliban" və İslam Respublikası arasında münaqişənin həllində vasiyyəçilik etməyə çalışacaq. Ola bilsin, Moskva Çin tərəfinə "sülh uğrunda" qüvvələri birləşdirməyi təklif edərək, eyni şeyi etməyə çalışacaq.

"Taliban"-ın belə vasiyyəçiliyə sona necə reaksiya verəcəyi maraqlıdır. Hələlik onlar İranın regional mövqelərini məhv edən alət kimi çıxış edirlər ki, bu da Pekinin və Moskvanın strateji maraqlarına ziddir.

Əlbəttə, açıq görünür ki, burada münaqişə İranla Əfqanıstan arasın-

ların gətirdiyini açıqlayıb. Yeni koalisiyada İran, Səudiyyə, BƏƏ, Bəhreyn, Qətər, Omanla yanaşı, Hindistan və Pakistanla da yer alacağı bildirilib. Körfəz mediası koalisiyanın Çinin koordinasiyası ilə qurulduğunu iddia edir. Yeni Çinin təşəbbüsü ilə ABŞ-in kənarda saxlanıldığı yeni dəniz nizamı qurulur. Yoxsa İran-Səudiyyə, Pakistan-Hindistan arasında müttəfiqlikdən söhbət gedə bilməz. Deyə bilərik ki, Çinin başında durduğu "Şərq aliansı" ölkələri həm quruda, həm dənizdə post-amerika erasına hazırlaşır. Bu isə ABŞ-in hegemoniyasına meydan oxumaqdır.

Bundan başqa, İran "Taliban"-a əks-addım kimi əfqan ordusunun sürgündəki ofisini İranda himayəsinə götürəcək. Belə ki, Tehrandan İran ərazisində "Əfqan təhlükəsizlik qüvvələrinin nümayəndəliyinin" açılması imkanları müzakirə olunur.

Söhbət 2021-ci ilin avqustunda "Taliban"-ın hakimiyyətə gəlişindən sonra Əfqanıstandan mühacirət etmiş bütün keçmiş əfqan hərbiçiləri, polis memurları, kəşfiyyatçıları və dövlət təhlükəsizliyi zabitləri üçün təşkilati koordinasiya və "kommunikasiya mərkəzi" funksiyasını yerinə yetirəcək xüsusi koordinasiya mərkəzindən gedir. "Əfqan ordusunun sürgündəki nümayəndəliyinin" açılmasının müzakirəsi bu il mayın 27-də "Taliban"-la İran sərhədçiləri arasında baş verən toqquşmadan sonra başlayıb. Beləliklə, əsrlər əvvəlki "Böyük Oyun"-un fraqmentləri yenə eyni bölgədə, eyni oyunçularla yaşanmaqdadır.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

“Hüquqları pozulmuş məhkumların müdafiəsi” İctimai Birliyi tərəfindən Hurriyyet.az-ın redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub.

44 məhkumdan 660 min manat rüşvət alınıb

Ədliyyənin komissiyasından keçmək istəyən hər bir məhkum 10-15 min manat verməli olub

Pul verə bilməyən şəhid qardaşı komissiyadan keçə bilməyib...

Hüquq Şurasının sədri cənab Fikrət Məmmədova rəsmi müraciət etmişdik.

Ali Məhkəmənin sədr İnam Kərimovdan, Kamran Əliyevdən və Ədliyyə naziri Fikrət Məmmədovdan Cəzaçəkmə Müəssisəsində tügün edən korrupsiyanın, rüşvətin qarşısının alınması ilə bağlı qanunun tələblərinə müvafiq tədbir görmələrini xahiş etmişdik.

Hələlik, Baş Prokurorluq tərəfindən heç bir cavab verilməsə də, MHŞ və Ali Məhkəmənin rəhbərliyi rəsmi cavab olaraq bildirirlər ki, müraciətlərimizə baxılması üçün Ədliyyə Nazirliyinə göndəriblər.

Cənab Prezident!

Sizə və aidiyyəti qurumlara ün-

vanladığımız müraciətlərimizin MHŞ-dan, AR Ali Məhkəməsindən aldığımız cavab məktublarının müəkkəbi qurumamış hazırda Cəzaçəkmə Müəssisəsində cəzaçəkən məhkumlar bildirirlər ki, cəzasının üçdə iki hissəsini çəkmiş 45 nəfər məhkumun şəxsi işi Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən yaradılmış komissiyaya təqdim edilmişdir. 44 nəfər məhkum sözügedən komissiyadan keçmiş və bir nəfər məhkum komissiyadan keçməmişdir.

Onu da diqqətinizə çatdırırıq ki, komissiyadan keçməmiş məhkum Zəniyev Müqabil Əmilxan oğlu Şəhid qardaşıdır və Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi Məmməd Mahmudovun tələb etdiyi pulları verə

bilmədiyi üçün komissiya tərəfindən kəsilmişdir. Demək, Məmməd Mahmudov tərəfindən pulları alınmamış məhkumların komissiyadan keçməsi birmənalı olaraq mümkünsüzdür. ƏN-nin yaratdığı bu komissiyanın işinin nədən ibarət olduğu yəqin ki, hamıya məlum oldu. Bu barədə sonralar açıqlama verəcəyik.

Hörmətli Prezident!

Bu gün Cəzaçəkmə Müəssisəsində cəza çəkən məhkumlar bildirirlər ki, təkcə 2023-cü ilin may ayında Ədliyyə Nazirliyinin yaratdığı komissiyadan keçmiş 44 məhkumun hər birindən müəssisənin reisi Məmməd Mahmudov ayrı-ayrılıqda Məhkəmənin və Prokurorluğun adı ilə 10-15 min manat civarında pul almışdır. Bu da təkcə bir ayda (2023-cü ilin may ayında) Məmməd Mahmudov tərəfindən, rejim dəyişməsi adı ilə, korrupsiya yolu ilə məhkumlardan yığılmış (10-15 min manat X 44 məhkum) = 440.000-660.000 manat civarında rüşvət deməkdir.

Komissiyadan keçmiş məhkumların məhkəmədən keçməsi üçün onları 2 tura bölmüşlər. Cəza-

çəkmə Müəssisəsinin reisi Məmməd Mahmudov pullarını aldığı və komissiyadan keçirdiyi məhkumları arxayın salmışdır ki, onlardan 22 məhkumun işinə məhkəmə 01.06.2023-cü il tarixdə, yerdə qalan 22 məhkumun işinə isə məhkəmə 08.06-2023-cü il tarixdə baxacaqdır.

Cənab Prezident!

Yuxarıda qeyd etdiyimiz faktları “cərrah-cəllad” ləqəbi ilə tanınan, 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi Məmməd Mahmudovun bu günə kimi rəhbərlik etdiyi müəssisədə iqtisadi sahədə - Mülkiyyət Əleyhinə və Korrupsiya Cinayətləri və Qulluq Mənafeyi Əleyhinə törətdikləri cinayətlərin üstünün açılması və qarşısının alınması ilə bağlı aidiyyəti qurumlara göstəriş verməyinizi və bu qanunuz hallara obyektiv, hüquqi qiymət verilməsini və bu müraciətimizi şəxsən nəzərinizdə saxlamağınızı Sizdən xahiş edirik.

Qabaqcadan minnətdarlığımızı bildiririk”.

“Hurriyyat”

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Abbas Hüseynlini öldürmək kimlərə “şərəf” gətirir?

Və yaxud 7 və 15 sayılı CM rəislərinin arxalandığı Məmməd Mahmudov rəhbərliyi niyə vecinə almır?

“Hüquqları pozulmuş məhkumların müdafiəsi” İctimai Birliyi tərəfindən Hurriyyet.az-ın redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub. Birliyin sədri Böyükağa Abdullayev, təsisçilər, müdafiə nazirinin sabiq müavini Mehman Səlimov və Əliabbas Rüstəmov tərəfindən Prezidenti İlham Əliyevə ünvanlanan məktubu olduğu kimi dərc edirik:

“Hörmətli Prezident!

Bir neçə gün öncə Ədliyyə Nazirliyi, Penitensiar Xidmətin 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi, Baş nazirin sabiq müavini Abid Şərifovun qızının əri, ixtisasca həkim olan Məmməd Mahmudovun məhkumlardan hər ay 6 milyon manat civarında rüşvət toplaması barədə Sizlərə məlumat vermişdik.

Bu dəfə Sizə Məmməd Mahmudovun təyin etdirdiyi və şəxsən kışalıq-himayədarlıq etdiyi 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi və müavini tərəfindən törədilən və bu gün də davam etdirilən olaylar barədə qısa bir məlumat vermək istəyirik.

Cənab Prezident!

7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində ölümle üz-üzə çarpışan, zindandan haray-həşir salan, vicdanlı insanlardan imdad diləyən Abbas Hüseynlinin sosial şəbəkədə internet üstündən yayılan video-müraciətini dinlədikdən sonra, İctimai Birlik olaraq araşdırma aparmağa başladıq. Müəyyən-

ləşdirdik ki, məhkumu bu günə qoyanlar və yaxud da qoyduranlar kimlərdir.

Tam əminliklə deyə bilərik! Dilindən, dinindən, milliyətindən, siyasi əqidəsindən və s. asılı olmayaraq azadlığı əlindən alınmış insanları, hətta Sizin ünvanınıza belə nəse söyləmiş kəslərin, şəxsiyyətlərinin alçaldılmasına, döyülməsinə, söyülməsinə, işgəncələrə məruz qalmasına, onlara iztirablar verilməsinə Siz razı olmazsınız.

Onda, 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində ölümle üz-üzə çarpışan, zindandan haray-həşir salan, vicdanlı insanlardan imdad diləyən məhkum Abbas Hüseynlini bu günə qoyanlar kimlərdir? Abbas Hüseynlini öldürmək kimlərə “şərəf” gətirir?

Hörmətli Prezident!

İctimai Birlik müəyyənləşdirmişdir ki, 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi Rəsim Bayramov 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisi, ayda 6 milyon manat civarında rüşvət yığan, Baş nazirin sabiq müavini Abid Şərifovun qızının əri, özünün deməsinə görə nazirin qohum olan “dollar Məmməd” Mahmudovun kirvəsidir.

İctimai Birlik müəyyənləşdirmişdir ki, 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin Rejim və

Əməliyyat məsələlər üzrə reisi müavini Kənan Əliyev isə Məmməd Mahmudovun bacısı qızının əridir. Hər ikisi 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində Məmməd Mahmudovdan “dərs” almışdır və onun “rekomandasiyası” ilə 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinə “abad” eləməyə göndərilmişdir.

Cənab Prezident!

7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində baş verən qanunsuzluqlardan, törədilən cinayətlərdən, faktlardan, subutlardan görsənir ki, Məmməd Mahmudov 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində oturmaqla bərabər, 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinə də himayədarlıq edir.

Hörmətli Prezident!

İctimai Birlik olaraq bildiririk ki, məhkum

Abbas Hüseynliyə qarşı törədilmiş və gələcəkdə törədiləcək cinayətə son qoyulması ilə bağlı aidiyyəti qurumlara göstəriş verərsinizsə, Sizi inandırırıq və əmin edirik ki, Ədliyyə Nazirinin müavini, Penitensiar Xidmətin reisi Ceyhun Həsənova da yaxından köməklik göstərmiş olarsınız. Çünki Məmməd Mahmudov, onun təyin etdirdiyi və himayədarlıq etdiyi 7, 15 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisələrinin rəisləri nazirin qohumu Məmməd Mahmudova arxalanaraq, nə qanunlarımızı sayı salır, nə də nazir müavini, Penitensiar Xidmətin rəhbərliyini vəclərinə alırlar.

Bunlar bəzi-bəzi məhkumları Nardaran və s. adlar altında döyməklə spekulasiya edirlər. Əsl həqiqətdə isə bu cür məhkumlara işgəncə verməklə, digər məhkumları qorxutmaq və onlardan qanunsuz pullar toplamaq, beləcə də məqsədlərinə çatmaqdır.

Görünür, 7 sayılı müəssisənin reisi və reisi müavini məhkumlardan yığıldığı rüşvət onlara himayədarlıq edən Məmməd Mahmudovu qane etmədiyi üçün bu olaylar baş verməkdədir. Bu müəssisələrdə məhkumlar ah-nalə çəkirlər.

Cənab Prezident!

Cərrahlıqdan Cəzaçəkmə Müəssisəsinin reisiyinə gələn buradan isə Penitensiar Xidmətin reisiyinə can atan Məmməd Mahmudov düşünür ki, Penitensiar Xidmətin reisi olarsa, artıq 6 milyon deyil, 60 milyon rüşvət toplayacaqdır... Niyə də bu cür düşünməsin?!

İctimai Birlik olaraq Sizdən xahiş edirik: Məhkum Abbas Hüseynliyə qarşı və ƏN-in müavini, Penitensiar Xidmətin rəhbərliyinə qarşı törədilən bu olaylara son qoyulması yönündə aidiyyəti orqanlara göstəriş verəsiniz.

İnanırıq və ümid edirik...

Qabaqcadan minnətdarlığımızı bildiririk. İB olaraq, 7 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsi ilə bağlı araşdırmamızı davam etdiririk. Gələcəkdə törədilmiş və davam etdirilən korrupsiya, rüşvət cinayətləri barədə geniş məlumat vermək məsuliyyətini üzərimizdə saxlayırıq”.

“Hurriyyat”

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Məşhur tarixçi E. Renan yazırdı ki, rusların mədəni inkişafında, maariflənməsində almanların xidməti danılmazdır. Rusların özləri bunu yaxşı bilirlər, amma, söhbət düşəndə bunu can çəkə-çəkə etiraf edirlər. Knyazlarının, çarlarının rüsvayçı əməllərini ört-basdır etməkdə, ordularının heç bir əndazəyə sığışmayan cinayətlərini pərdələməkdə ruslara heç kim çatmaz. Sovet hakimiyyəti dövründə "milli respublika" pərdəsi altında hər cürə alçaldıcı "qanunlara" tabe olan, qorxudan səsinə çıxarda bilməyən xalqlara təlqin olunan "həqiqətlər" bunlar idi: Rus ordusu hara ayaq qoyubsa, ora humanistlik, maarifçilik gətirib, onun sərkərdələri məğlubedilməz olublar, girdikləri ölkələrdə camaata güldən ağır söz deməyiblər, sədaqətliyə, əhdlərinə vəfalıdılar.

Romanovlar xanədanının üç yüz illik hakimiyyəti dövründə bunlardan əsər-əlamət olmadı. Quldarlığın ən murdar forması olan təhkimçilik rus çarlarına böyük ordu saxlamaq imkanı verirdi. Onlar heç kimin, heç bir qüvvənin qarşısında hesabat vermirdilər. Üç əsr ərzində Rusiyada bir kişi tapılmadı ki, on beş ildən təxminən beş ilə qədər orduda qulluq edən hərbi robota döndərilən adı əsgərin halına yansın. Pravoslav keşişlərinin aramsız monarxist təbliğatı, ordudakı mühit rus əsgərlərini amansız etmişdi.

Hərb sənəti tarixinə aid əlimdən yüzlərlə kitab, etibarlı mənbə, traktatlar keçib, onların heç birində rus hərbiçilərinin yad torpaqlarda dinc əhaliyə insani münasibətdən çox az oxumuşam. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində kazak atamanlarının, generalların törədikləri tükürpəddi cinayətlərindən utanmadan yazırdılar.

Yırtıcı imperiyaya Leninin verdiyi bu qiyməti heç kim təkzib etmədi: "Rusiya xalqlar həbsxanasıdır!". Kimin hüneri vardı dünya proletariyatının rəhbərinin sözünün əleyhinə çıxaydı? Tilsimi qıran Stalin oldu, onun müharibə başlanan ilk günlərdə xalqa müraciətində tarixi şəxsiyyətlərin adlarını bir-bir çəkilməsi ab-havanı dəyişdi. 1945-ci ilin yazında isə Kremləki məşhur ziyafətdə Stalinin rus xalqının şərəfinə bade qaldırılması, mədhlər söyləməsi rus millətçilərinin qol-qanadını açdı. Ona qədər psevdotarihi film çəkildi, ordenli rəssamlar onlarla tablo işlədilər, məktəblərdə də tədris proqramlarına əl gəzdirildi. Gənc nəsil ayılıb gördü ki, dəqiq elmlər sahəsində edilmiş bütün kəşflərin müəllifi ruslardır, ən böyük sərkərdələr də bu xalqdan çıxıbdir, Çayakovski, Qlinka bəstəkarların şahıdılar, əməli savadın

Səməd Vurğunun "Komsomol poeması", "Zamanın bayraqları" poemaları hara, ay-ulduzlu bayraqlarla milli düşmənlərimizin üzərinə şığıyan cəngavərlərimiz hara

gündə tərifləyib pul qazananlar bilməlidirlər ki, imperiyanı dirçəltmək istəyən Putin güruhunun üstünə Rəsul Rza, Əli Vəliyev, S.Vurğun, S.Rəhimov kimi "korifeylərin" irsi ilə getmək nadanlıqdır. Belələrinə məsləhət görədim ki, ətraflarına yaxşı baxsınlar, yeni gənclik yetişib, tariximizdə görünməmiş quruculuq işləri gedir, milli zabit korpusu yaranıb, azərbaycanlı qəddini dikildib, onda inam yaranıb, o ölkə yoxdur ki, orada

Putin "5-ci kolon"a tam təhlükəsizlik təminatı verərsə...

...Təcili preventiv tədbirlər görülməli, ideoloji iş tamamilə başqa üsul və metodlarla aparılmalıdır

Azərbaycanda ruspərəstlər güclü də olsa, hələlik açıq iş görməkdən çəkinirlər...

nə olduğunu bilməyən M.Qorki ən böyük yazıçıdır və i.a.

Bizimkilər də bu mərkəyə qoşulub. "Fətəli xan" kimi eybəcər bir şey çəkildilər. Bu tarixi film yox, əsl lakeylik idi. Şpaqa ilə addımlayan rus zabitinin ayaqları altına millətin müqəddəs əməllərinin sərilməsi səhnəsi sübut etdi ki, ölkədə ideoloji iş satqınların əllərindədir, qeyrətli ziyalılar yoxdular, danışa birlənlərin də ağızlarını kilidləyiblər.

...Moskva ideoloqları nə deyirdilərsə, bizimkilər də tutuquşu kimi təkrarlayırdılar. Bir gün Şeyx Şamil hərəkətini tərifləyirdilər, ikinci gün əmr gələndə bu kişini gah türk, gah da ingilis agenti adlandırırdılar.

...Aleksandr Nevski rus xalqının milli iftixarı sayılır. Amma, bizim yaltaqlar onu da yazmırdılar ki, bu knyaz zəhmli Batı xanın sevimli nədimi idi. Qonşu rus knyazları qorxudan söz də deyə bilmirdilər. Bəzən kiminsə təhriki ilə yerli camaat tatar məmurlarına qarşı

çıxanda Qızıl Orda dövləti fəvriyyə qalmaqal başlamış mahallara cəza dəstələri göndərirdi hər yeri viran edirdi. Tarixdən məlumdur ki, Aleksandr Nevski dəfələrlə Ordanın paytaxtı Saraya xahiş-minnətdə gəlmiş xanla yaxınlığından istifadə edərək cəzanın qarşısını almışdır. Buna baxmayaraq bəzi rus salnaməçiləri müsəlmanların hörmətini qazandığı üçün onun ünvanına təhqir yağdırmaqdan çəkinməyiblər.

...Televizorda Sabir bağıni göstərilir Bu cəfəkeşin təvəllüdünü anmaq üçün bura gələnləri barmaqla saymaq olar, bir neçə qeyrətli ziyalı xanım, sayı heç iyirmiye çatmayan tələbə qrupu, küçədə işləyən insanlar... heç dönüb burada baş verənlərə baxmırlar. Nəyikse buyuq.

Bu mənzərədən sonra dəfələrlə yazdığım mövzuya qayıtmalı oluram. Moskvadakı ağalara xoş gəlmək üçün dəridən-qabıqdan çıxmaq adətimizdir. Üzümü Əh-

məd Cavada, Hüseyin Cavide xalq düşməni deyib, türk dünyasının ən qəddar bədxahı Stalinə saysız-hesabsız mədhlər yazmış S.Vurğununu bütə döndərənlərə tutub soruşuram, Yesenin işğalçı XI ordu ilə güney Azərbaycanda nə ölümü vardı? Onun məşhur Çeka avantüristi Blyumkinlə nələr etdiyindən xəbəriniz varmı?

Murtuzağa Muxtarov kimi qeyrətli bir vətənpərvərin bağ evində onun şərəfinə muzey açmaq bu qədər vacib idi? Təcrübə göstərir ki, biz nə qədər Rusiya qarşısında özümüzü alçaldıb, hər sözüne baş əyib qarşısında kölə kimi dururuqsa, o daha da azğınlaşır. Bu neçə illər ərzində bir dəfə görmədim ki, Bakıda yaşayan ruslar şüarlarla, meqafonlarla Rusiyanın buradakı səfirliyinə qarşısına gedib bu sözləri desinlər: "Azərbaycan bizim də vətənimizdir, biz burada tam hüquqlu vətəndaş kimi neynim demədən yaşayırıq. Hələ indiyə kimi bir azərbaycanlı dil məsələsində ürəyimizə dəyməyib, qoy Moskva rusun adam yerinə qoyulmadığı, rus dilinin yasaq edildiyi Ermənistanla məşğul olsun! Azərbaycan dan əlinizi çəkin!"

...Boş xülyadır, heç kim dəstə bağlayıb səfirlik qarşısına getməyəcək. Çünki Bakıda yaşayan ruslar çoxdan xasiyyətimizə bələddirlər. Onlar da, ruslaşmaları ilə fəxr edənlər də görürlər ki, zavallı azərbaycanlı gah nala, gah mıxa vuran, qibləsini unutmuş manqurt "ideoloqların" əllərində girinc -girişdirlər.

Uzun illər mənfur sovet rejiminə qulluq edib onun sayəsində var-dövlət, orden-medal, fəxri adlar qazanmış şair və yazıçıları

Prezidentimiz hörmət qazanmasın... Şəxsiyyətləri də, əsərləri də tarixin zibilliyinə atılanların bu mühitdə yeri yoxdur.

Nəyin bahasına olursa-olsun Rusiyanın əvvəlki qüdrətinin bərpə olunması naminə Putin nəyə desəniz gedəcək. Onun nüvə silahından danışması boş yerə deyil. Beyinləri şovinizmlə, zəhərlənmiş rus cəmiyyəti üçün Ukrayna xalqının rəşadəti gözlənilməz idi. Müharibə artıq imperiyanın mərkəzinə gəlib, camaatda inamsızlığın yaranması da göz qabağındadır. Sonu qələbə ilə bitəcək bir avantürə Putinə hava və su kimi lazımdır. Harada? Dnestryanı ərazilərdə hələ bir şey alınmır, Avropa ayıq-sayıqdır, o heç vaxt Moldovanı ayağa verməyəcək. Azərbaycan da bir bıçaq kimi Moskvanın gözüne batır. "5-ci kolonna" burada güclü də olsa, hələlik açıq iş görməkdən çəkinir. Putinin Azərbaycanla mütəfiqi ruslaşmış təbəqə və illər ərzində ölkəni talan, tarac edərək var-dövlət qazanmış simasız "milli quldurlardır". Rusiya onlara tam təhlükəsizlik təminatı versə, işimiz ağırlaşsa bilər. Elə buna görə də təcili preventiv tədbirlər görülməli, ideoloji iş tamamilə başqa üsul və metodlarla aparılmalıdır. Bütün şüurlu həyatları boyu Moskvanın fərmanlarını alqışlamış, kommunist partiyasına sədaqətlərini sübut etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxmış "korifeyləri" tərifləyənlər ümumiyyətlə ideoloji işdən təcrid olunmalıdırlar.

Üzümü "televizorlara" tutub deyirəm, rus kəşfiyyatının, Moskva təxribatçılarının qarşısına İlyas Əfəndiyevin, Əli Vəliyevin, Rəsul Rzanın və digər müstəmləkə yazıçıların makulaturaya dönmüş kitabları ilə çıxmaq cəhdi gülüncdür. Cənablar, nə özünüzü aldadın, nə də xalqı ələ salın.

Firuz HAŞİMOV

Aİmaniyada tibb təhsili alan azərbaycanlı tələbə Fərid Səfərli üç ay əvvəl sevgilisi ilə görüşmək üçün İrana getmiş və burada müəmmalı şəkildə itkin düşmüşdü. Uzun müddət tələbədən xəbər almaq mümkün olmadı. Ötən həftə isə bəlli oldu ki, molla rejimi Fəridi "casusluqda" ittiham edərək, həbsə atıb.

Qeyd edək ki, bu haqda Fərid Səfərlinin anası Dilərə Əsgərova açıqlama verib. Onun sözlərinə görə, ona oğlunun casusluqda ittiham edilməsini Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) İran rəsmilərinə istinadən məlumat verib: "Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən mənə məlumat verildi ki, İran tərəfi onlara rəsmi cavab verib. Cavabda qeyd edilib ki, Fərid Səfərli İranda casusluq ittihamı ilə həbs edilib. Hətta bizim konsulluq tərəfindən Fəridlə bir neçə dəfə telefon danışığı olub. Hazırda biz Fəridlə görüş tələb edirik. Konsuluğumuz da bu barədə İranın adiyatı qurumlarına müraciət edib".

"Oğlumun oradan qurtulması yalnız ölkə başçısının köməyi ilə ola bilər. Çünki casusluq elə bir ittihamdır ki, Prezident bu məsələyə müdaxilə etməsə, inanmıram uşağı oradan xilas etmək mümkün olsun", - deyərək Dilərə Əsgərova əlavə edib.

Dilərə Əsgərova onu da deyib ki, molla rejiminin oğlunu konkret olaraq hansı ölkə "casusluq" ittiham etdiyindən xəbərsizdir: "Xarici İşlər Nazirliyindən mənə dedilər ki, konsulluq Fəridlə əlaqə yaradıb, özü deyib ki, yaxşıyam. İnsan özü-özünə yaşayam deyərək, amma həkim rəyi olmalıdır ki, bilinsin yaxşıdır, yoxsa yox. 3 aydır orada psixoloji travma alıb. Günahsız bir adamı salıblar bir otağa ki, sən casussan, hansısa

...Ötən həftə haqlı olaraq Bakıdakı İran Mədəniyyət Mərkəzi bağlandı və mərkəzin rəhbəri ölkəmizdən qovuldu. Əslində, bu mərkəz çoxdan bağlanmalı idi. Kimsəyə sirr deyildi ki, bura İran Mədəniyyət Mərkəzi kimi yox, "İran Casusluq Mərkəzi" kimi fəaliyyət göstərirdi və mərkəzin rəhbər şəxsləri də illərdir iranlı casus şəbəkəsini koordinasiya edirdi

susluq Mərkəzi" kimi fəaliyyət göstərirdi və mərkəzin rəhbər şəxsləri də illərdir iranlı casus şəbəkəsini koordinasiya edirdi.

Son xəbərlərə görə, İranın Azərbaycandakı keçmiş səfiri ölkəmizin İslam Əməkdaşlıq Təşki-

İrandan ölkəmizə qarşı növbəti həyasız addım...

İran Fərid Səfərlinin "casus olduğunu" niyə aylardır gizli saxlayıb?

ölkəyə işləyirsən. Mən hələ bilmirəm ki, onu Azərbaycan, yoxsa İsrail casusu kimi tutublar. Əgər onu İsrailə casusluqda suçlayırlarsa, bu, Fərid üçün daha böyük travmadır".

İran heyranlığı altında zombiləşən, gözləri kor olan, qulaqları kar olan, "kərimə dövləti" illuziyası uğrunda doğulub-böyüdüüyü vətənin haqqını tapdayan, dövlətə xəyanət edən varlıqların təəsübünü çəkdiyi mollaokratiyanın bir ailəyə zülmünü gözməməzliyə vurmaq ən azı vicdansızlıqdır. Əslində, bu tipli başiboşlardan başqa hərəkət gözləmək də olmazdı. Onların vicdansızlığı İran tərəfinin həyasızlığından qaynaqlanır. Niyə məhz həyasızlıq?

Qeyd etdiyimiz kimi, fevralın 20-də Fərid Səfərli universitetdə təcrübə keçən həkim sevgilisinə baş çəkmək üçün Tehrana gəlib. Səfərli nəzərdə tutulan tarixdə - martın 5-də Almaniyaya qayıtmayıb. Martın 4-dən Fəridlə telefon əlaqəsi tamamilə kəsilib. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi isə Fərid Səfərli barədə məlumat daxil olan gündən, yəni 9 mart tarixindən etibarən vətəndaşın aqibətinin müəyyən edilməsi və İran tərəfindən məsələyə aydınlıq gətirilməsi məqsədilə, müvafiq olaraq İranın ölkəmizdəki səfirliyinə nota ünvanlayıb.

XİN-dən bildirilib ki, çoxsaylı müraciətlərdən sonra, İran tərəfi notaya cavab olaraq, Fərid Səfərlinin həbs olunduğunu və ona qarşı cinayət işi başladıldığını açıqlayıb.

Fərid Səfərlinin həbs olunmasının niyə məhz indiki məqama təsadüf etməsinə gəlincə, şübhə-

siz, səbəb siyasidir. Məlum olduğu kimi, Ermənistanla edilən təzyiqlər nəticəsində rəsmi İrəvan sülh prosesindən qaçmağa və yaxasını kənara çəkməyə fürsət tapa bilmir. Təzyiq ABŞ tərəfindən edilir. Görünür, 3 ay əvvəl Tehran Azərbaycanın uğursuzluğuna və İrəvanın sülh prosesindən sürüşüb-çıxacağına ümidli imiş. İndi isə "bıçaq boğaza dirənib". Tehranla Parisin böğazına. Bu versiyayı sübut edən, İrəvanın sülhdən sürüşməsinə ümid bəsləyən fars rejiminin gəlişmələrdən duyduğu məyusluğu özünü, "Ermənistan Qarabağdan əlini üzür: bundan sonra nə olacaq?" başlıqlı yazıda biruzə verir:

"Qarabağı hansı aqibət gözləyir? Çətin ki, Yerevanda danışılan etnik təmizləmə və ya partizan müharibəsi Bakını qorxuda bilsin.

Ermənistanla Rusiya arasında ən vacib müzakirə mövzusu Qarabağ məsələsi olduğundan, Moskva ilə münasibətlərə də yenidən baxılmalıdır. Ermənilərin bir çoxu üçün Kreml ehtiyac anında onlardan üz döndərən etibarsız müttəfiqdir.

Məsələnin dönüş nöqtəsi, Ermənistan və Azərbaycan arasında uzun müddət davam edən münaqişədə baş verdi. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir neçə gün əvvəl bildirib ki, Ermənistan ərazi ambisiyalarını Sovet İttifaqının sərhədləri ilə məhdudlaşdırmaq şərti ilə sülhə nail olacaq. Başqa sözlə, dəfələrlə uğrunda Azərbaycanla vuruşduğu Qarabağ bölgəsindən

imtina etməlidir.

Bu sözlərdən bir neçə gün sonra Azərbaycan Ermənistanla qondarma "DQR" arasında "həyat yolu" deyilən Laçın dəhlizində nəzarət postu yaradıb...

Digər bir məqam. Azərbaycan XİN-in 3 ay əvvəl İran səfirliyinə nota ünvanlamasına baxmayaraq, Tehran özünü "yuxuluğa vurmuşdu". Sanki törətdiyi həngamədən xəbəri olmayıb. Bir ailənin çəkdiyi zülmə biganə qalıb. Halbuki, Fərid Səfərli həbs etdiyini çoxdan açıqlaya bilərdi. Amma Tehranın gözləntisi var idi və azərbaycanlı tələbəni əsassız yere həbs etdiyini ümidlərinin puç olduğu anda açıqladı.

Təbii ki, molla rejiminin bu kimi yaramaz əməllərinə Azərbaycan dövlətinin cavabı da özünü çox gözələ bilməzdi. Odur ki, ötən həftə haqlı olaraq Bakıdakı İran Mədəniyyət Mərkəzi bağlandı və mərkəzin rəhbəri ölkəmizdən qovuldu. Əslində, bu mərkəz çoxdan bağlanmalı idi. Kimsəyə sirr deyildi ki, bura İran Mədəniyyət Mərkəzi kimi yox, "İran Ca-

latından çıxarılmasını istəyib. Qərəzli açıqlamaları ilə tanınan keçmiş səfir Mohsen Pakayın Twitter-də paylaşımlar edərək, Azərbaycan Respublikasını yer-siz ittiham edib:

"İsrail Azərbaycan Respublikasının ümumi xam neft ixracının 40%-ni idxal edir. Azərbaycan İsrailə neft sata-raq bu rejimi yanacaq təminatı ilə təmin etməklə Təl-Əvivin müharibə mühərrikini Fələstin xalqına qarşı işə salır. Bu ölkə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatından çıxarılmalı deyilmi?"

Sözsüz ki, Tehran Azərbaycana zərər vurmaq üçün əlindən gələni edəcək və bu təşəbbüsü keçmiş səfirin dili ilə rəsmi Bakıya cavab qismində irəli sürüb. Amma o da diqqətdən qaçmamalıdır ki, İranın özü illərdir xristian ölkəsi olan Ermənistanla "qucaq-qucağadır". Elə İƏT-dəki bir sıra ərəb ölkələrinin də İsrailə normal münasibətləri var. Görək, İran əlindəki daha hansı daş bizim tərəfə fırladacaq...

Hazırladı: İ.SABİRIQIZ

“Hüquqları pozulmuş məhkumların müdafiəsi” İctimai Birliyi tərəfindən Hurriyyet.az-ın redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub.

Birliyin sədri Böyükağa Abdullayev, təsisçilər, müdafiə nazirinin sabiq müavini Mehman Səlimov və Əliabbas Rüstəmov tərəfindən Fövqəladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərova ünvanlanan məktubu olduğu kimi dərc edirik:

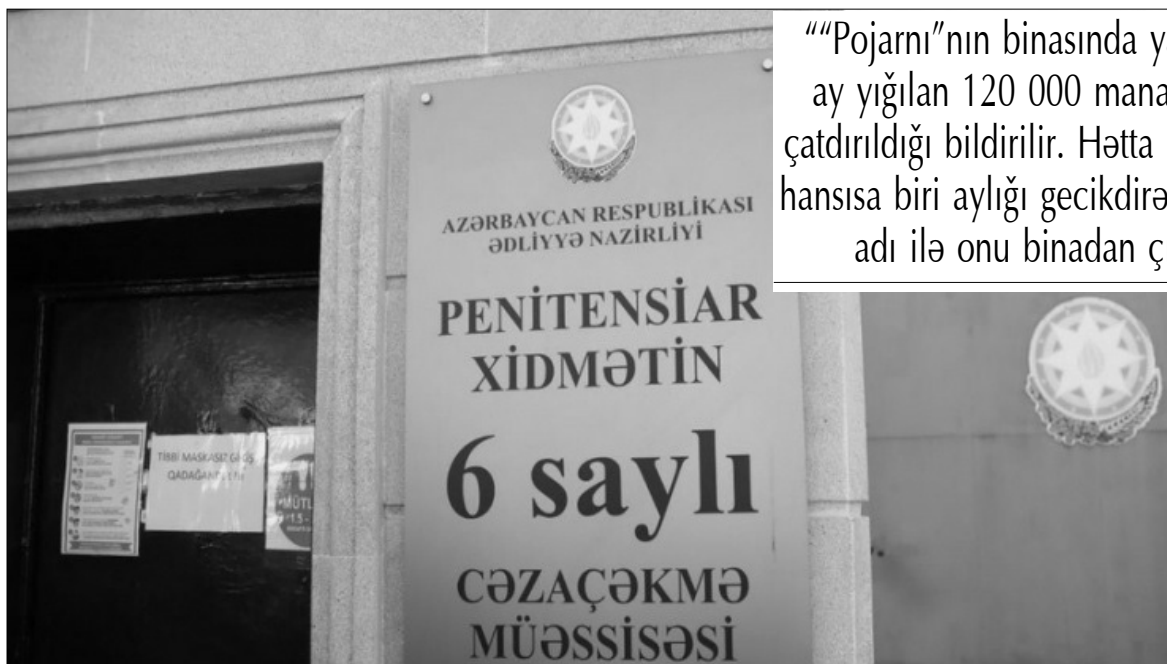
“Cənab nazir!

Bir neçə gün öncə KİV vasitəsilə Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi, Baş nazirin sabiq müavini Abid Şərifovun qızının əri, ixtisasca həkim olan, “cərrah-cəllad” Məmməd Mahmudov tərəfindən hər ay rüşvət və korrupsiya yolu ilə 6 milyon manat toplanıldığı barədə cənab Prezident İlham Əliyevə və aidiyyəti orqanlara rəsmi məlumat vermişdik. Həmçinin, 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində yığılan 6 milyon manat barədə gələcəkdə cənab Prezidentə ətraflı məlumat vermək məsuliyyətini öz üzərimizdə saxladığımızı bəyan etmişdik.

Hörmətli nazir!

İctimai Birlik 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində korrupsiya və rüşvət yolu ilə toplanan 6 milyon manat barədə araşdırma apararkən, müəyyənləşdirmişdir ki, burada azadlıqdan məhrum edilmiş 1800-ə yaxın məhkum cəza çəkir. Cəzaçəkmə Müəssisəsində baş verəcək hər hansı bir fəvqəladə hadisənin, yanğının qarşısını almaq, məhkumların həyatını xilas etmək üçün müəssisədə, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Yanğından Mühafizə Baş İdarəsi tərəfindən hər cür avadanlıqlar quraşdırılmışdır. Müəssisədə 2 ədəd yanğınsöndürən maşın və yanğın söndürmə avadanlıqlarının saxlandığı anbar-bina da vardır.

1800 məhkumun həyatı təhlükə altındadır

““Pojarı”nın binasında yaşayan məhkumlardan hər ay yığılan 120 000 manat pulun FHN rəhbərliyinə çatdırıldığı bildirilir. Hətta həmin pullu məhkumlardan hansısa biri aylığı gecikdirərkən, FHN-nin rəhbərliyinin adı ilə onu binadan çıxarmaqla qorxudurlar”

6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi Məmməd Mahmudov “pojarı” binasını boşaldıb; bir otağı ayı 3 min manata pullu məhbuslara icarəyə verir...

təyinatını dəyişmişdir, binada yaşayan məhkumlardan hər ay topladığı 120 000 manat pulun FHN-nə də çatdırıldığını bildirmişdir.

Məmməd Mahmudov yeganə rəisdir ki, hər ay yanğınsöndürən maşınlar təmir, yanacaq adı ilə xeyli miqdarda vəsait silməsinə baxmayaraq, 2 maşından biri işlək vəziyyətdə deyil.

Cənab nazir!

Cənab Prezidentin çağırışına qoşularaq “Hüquqları Pozulmuş Məhkumların Müdafiəsi” İctimai Birliyini təsis etmişik. Amalımız korrupsioner, rüşvətxor məmurlar barədə Prezidentə məlumat verməkdir. Baxmayaraq ki, mübarizə üçün çıxdığımız bu yol korrupsioner, rüşvətxor məmurların yolu, aparaçağımız bu mübarizə korrupsioner, rüşvətxor məmurlara qarşıdır, hər an həyatımız başa gələ bilər. Hətta canımız-qanımız bahasına başa gələrsə belə, bu yoldan geriye çəkilməyəcəyik.

Hörmətli nazir!

Məmməd Mahmudovun “pojarı”nın binasını boşaltması, imkanlı məhkumlara kirayəyə verməsi və hər ay onlardan 120 000 manat pullu yığılması danılmaz faktıdır və heç bir sübuta ehtiyacı yoxdur.

Bütün yuxarıda qeyd etdiklərimizə baxmayaraq, Siz yeganə nazirsiniz ki, adınız və rəhbərlik etdiyiniz qurumun adı bu günə kimi heç bir korrupsiya və rüşvət qalmaqallarında hallanmamışdır. Ona görə də, rəhbərlik etdiyiniz nazirliyin adının Baş nazirin sabiq müavini Abid Şərifovun qızının əri, Məmməd Mahmudov tərəfindən qanunsuz əməllərdə hallandırılması barədə KİV-ə və dövlət başçısına məlumat verməmişdən öncə, çəxsən Sizin özünü müraciət etmək qərarına gəldik.

Sizdən xahiş edirik ki, cəzaçəkmə 1800 nəfər məhkumun təhlükəsizliyini nəzərə alıb, səlahiyyətləriniz daxilində qanunamüvafiq tədbir görsəniz ki, gələcəkdə 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsində baş verə biləcək fəlakətlərin qarşısı alınsın.

Qabaqcadan minnətdarlığımızı bildiririk”.

“Hürriyyət”

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bakıda narkotik alverçilərinə qarşı əməliyyat: 75 nəfər saxlanıldı

Paytaxtın Sabunçu rayonunda may ayında keçirilən əməliyyat zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə təşkil edən 75 nəfər saxlanılıb. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin Narkotiklərlə Mübarizə Bölməsinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən əməliyyat zamanı Nardaran qəsəbəsində narkotik tərkibli bitkilərin kultivasiyası ilə məşğul olan Mirzədadaş Cəlilov tutulub. Onun yaşadığı evin həyətinə baxış zamanı xüsusi qulluq edərək yetişdirdiyi 97 ədəd çətənə kolu, eləcə də 2 kiloqram 200 qram marixuana aşkar edilib.

Bölmə əməkdaşlarının Bakıxanov qəsəbəsində həyata keçirdikləri növbəti əməliyyat zamanı isə narkotik maddələrin satışı ilə məşğul olan əvvəllər məhkum olunmuş Vüqar Rəhimov saxlanılıb. Bu şəxsin üzərindən və evindən isə 2 kiloqram 500 qram marixuana aşkar olunub. “Qeyd edək ki, may ayı ərzində Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin Narkotiklərlə Mübarizə Bölməsinin əməkdaşlarının rayon ərazisində həyata keçirdikləri əməliyyat zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan ümumilikdə 75 nəfər saxlanılıb. Həmin şəxslərin hər biri barəsində İdarənin İstintaq Şöbəsinə Cinayət işləri başlanılıb. Sabunçu rayonu ərazisində narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan digər şəxslərin də tutulmaları istiqamətində polis əməkdaşları tərəfindən mübarizə tədbirləri davam etdirilir. Cari ilin əvvəlindən Sabunçu rayonunda polis əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat zamanı ümumilikdə 45 kiloqram müxtəlif xassəli narkotik vasitə qanunsuz dövriyyədən çıxarılıb”, - məlumatda qeyd edilib.

Cənab nazir!

İctimai Birlik Cəzaçəkmə Müəssisəsində baş verən olaylarla bağlı araşdırma apararkən müəyyənləşdirmişdir ki, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Yanğından Mühafizə Baş İdarəsi tərəfindən burada baş verəcək hər hansı bir yanğının-hadisənin qarşısını alınması üçün avadanlıqlar quraşdırılmış anbar-bina rəis “cəllad-Məmməd” ləqəbi ilə tanınan Məmməd Mahmudov tərəfindən 7 ildən artıq bir müddətdir boşaldılmışdır. Bina arakəsmələrlə otaqlara bölünmüş, evro-təmir edilmiş və pullu məhkumlara verilmişdir. Hal-hazırda hər hansı bir fəvqəladə hadisə baş verərsə, bilirsiniz ki, 1800 məhkumun həyatı təhlükə altındadır.

İctimai Birlik müəyyənləşdirmişdir ki, kasıb məhkum kütləsində, yaşayış massivindən çox-çox uzaqlarda, “pojarı”nın binasında yaşayan 40 nəfər pullu məhkumun hər birindən Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi Məmməd Mahmudov ayda 3000 manat pul alır. Bu da, bir ayda (40 məhkum X 3000 manat) 120 000 manatlıq korrupsiya, rüşvət deməkdir.

Bundan başqa, İB müəyyənləşdirmişdir ki, Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi məhkumların hər birindən “pojarı” binasına düşmək üçün öncədən birdəfəlik 10 000 manat pul almışdır. Bu isə o deməkdir ki, müəssisənin rəisi Məmməd Mahmudov məhkumlardan

(40 məhkum X 10 000 manat) 400 000 manat qabaqcadan pul almışdır.

Cənab nazir!

Aydın məsələdir, deyəcəksiniz ki, 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi Məmməd Mahmudovun məhkumlardan korrupsiya və rüşvət yolu ilə ayda 6 milyon manat toplanmasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəhbərliyinə nə aidiyyəti var və yaxud da bizimlə nə bağlılığı olmuşdur?!

Lakin müəssisə əməkdaşlarının və məhkumların ötürdükleri məlumatlara görə, “pojarı”nın binasında yaşayan məhkumlardan hər ay yığılan 120 000 manat pulun FHN rəhbərliyinə çatdırıldığı bildirilir. Hətta həmin pullu məhkumlardan hansısa biri aylığı gecikdirərkən, FHN-nin rəhbərliyinin adı ilə onu binadan çıxarmaqla qorxudurlar.

Bir sözlə, bina “yanğınsöndürənlərin binası” adı ilə məşhurlaşdığı üçün Məmməd Mahmudov ayda yığılan 120 min manat korrupsiyanı, rüşvəti, Sizin rəhbərlik etdiyiniz qurumun adı ilə bağlamışdır.

Hörmətli nazir!

İB müəyyənləşdirmişdir ki, 6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi Ədliyyə Nazirliyi tarixində yeganə şəxsdir ki, “pojarı” adı ilə məşhurlaşan binanı boşaldaraq, məhkumlara icarəyə vermişdir.

6 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinin rəisi yeganə rəisdir ki, “pojarı”nın binasını boşaltmış və binanın

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə integrasiyası, region ölkələri və
digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Azərbaycan və sülh müqaviləsi

"İlin axırına kimi Azərbaycanla Ermənistan arasında
sülh müqaviləsinin bağlanması mümkündür"

Bugünlərdə Ermənistanın İctimai Televiziya-sında çıxış edən adıçəkilən ölkənin Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan rəsmi İrəvanın bu ilin sonunadək Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasını mümkün saydığını bildirib. Belə ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında çox intensiv danışıqların aparıldığını vurğulayan Qriqoryanın fikrincə, əgər bu intensivlik davam edərsə və beynəlxalq ictimaiyyətdən güclü yardım olarsa, o zaman 2023-cü ilin sonuna kimi sülh sazişi imzalamaq imkanı yaranar. "Biz mümkün qədər tez saziş imzalamaqda qərarlıyıq" deyən Qriqoryan qeyd edib ki, İrəvan iyunun 1-də Kişineuda Azərbaycan Prezidenti ilə Ermənistanın baş nazirinin görüşünü müsbət qiymətləndirir: "Bu, sülh gündəmini irəli aparmaq üçün yaxşı fürsətdir. Beynəlxalq ictimaiyyətin bu gündəmə yardımını çox vacibdir. Kişineuda sərhədlərin delimitasiyası məsələsində müəyyən irəliləyiş əldə etmişik. Əlbəttə, məsələnin həll olunduğunu deyə bilmərik, lakin irəliləyirik".

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi isə öz növbəsində, Armen Qriqoryanın ölkəsinin İctimai Televiziyasına səsləndirdiyi iddialara dair şərhində bildirib ki, onun növbəti dəfə bir sıra istiqamətlərdə məsələlərin mahiyyətini təhrif etməsi, Ermənistanın üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən yayınmaqla həm beynəlxalq ictimaiyyət arasında, həm də Ermənistan cəmiyyətində çaşqınlıq yaratmaq cəhdləri qəbul edilməzdir: "Delimitasiya prosesinin hansı əsasda aparılması ilə bağlı iddia ilə əlaqədar qeyd edək ki, həm Praqa, həm də Soçi görüşü üzrə bəyanatlara əsasən delimitasiyanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyin qarşılığı-

Məhəmməd Əsədullazadə:
"ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə
Azərbaycan və Ermənistan
xarici işlər nazirlərinin
növbəti görüşündə
sülh müqaviləsinin
mətni hazırlanacaq"

lı tanınması əsasında həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Ümumiyyətlə, bu bəyanatlarda BMT nizamnaməsinə və Alma-Ata bəyannaməsinə istinad qeyd edilən prinsiplər kontekstində verilib. Bu və digər bir görüşdə delimitasiyanın hansısa xəritə əsasında həyata keçirilməsi barədə hər hansı bir razılıq olmadığı Ermənistan tərəfinə yaxşı məlumdur".

Nazirlikdən o da qeyd olunub ki, beynəlxalq təcrübəyə əsasən, Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycanın indiyə qədər bezi qonşuları ilə həyata keçirdiyi delimitasiya prosesi xüsusi olaraq seçilmiş xəritə əsasında deyil, bütün hüquqi əhəmiyyəti olan sənədlərin təhlili və nəzərdən keçirilməsi əsasında həyata keçirilib: "Bu təcrübənin Ermənistanla da tətbiq edilməsi mümkündür. Bu xüsusda, Ermənistan tərəfinin 1975-ci il xəritəsinə xüsusi istinad edilməsini təkid etməsi əvəzinə, delimitasiya işinə başlaması daha faydalı olardı. 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra ölkəmizin Ermənistanla sərhədlərin delimitasiya olunması təklifinə uzun müddət heç bir cavab verməyən tərəfin də məhz Ermənistan olduğu unudulmamalıdır. 30 ilə yaxın bir dövrdə Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlayan, Azərbaycanın 8 kəndini hələ də işğal edən, əldə edilmiş yazılı və şifə-

Natiq Cəfərli:
"Laçında Bakının dediyini
etməsi Ermənistan üçün,
İrəvanın Zəngəzur
yoluna nəzarət etməsi
isə bizə sərfəlidir"

hi razılıqlara baxmayaraq, qüvvələrini Azərbaycan ərazisindən tam çıxarmayan, 8 kəndin Azərbaycanla qaytarılmasını müxtəlif bəhanələrlə ləngidən, eləcə də hərbi təxribatlarını davam etdirən Ermənistanın Azərbaycanı Ermənistanla qarşı təcavüzdə təqsirləndirməsi tamamilə əsassızdır. Üçtərəfli bəyanatın müddəalarına zidd olaraq erməni silahlı qüvvələrinin ötən ilin sentyabr ayında Azərbaycan ərazisindən çıxarılacağını bəyan edən Armen Qriqoryanın, bu bəyanatla Azərbaycana qarşı təcavüz aktlarını necə davam etdirdiklərini təsdiq etməsini də hər kəs yaxşı xatırlayır. Bu çərçivədə, Ermənistanın sülh prosesinə sadıq olduğunu populist-cəsinə bəyan etməsi heç bir məntiqə sığmır".

Bu arada, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan isə ölkəsinin Qarabağın statusu ilə bağlı danışıqlar aparmaq iddiasında olmadığını vurğulayıb: "Çünki Ermənistanın belə bir mandatı yoxdur. Bəli, biz Qarabağ xalqından (Qarabağda yaşayan erməni icması nəzərdə tutulur - red.) onun gələcəyi ilə bağlı danışıqlar aparmaq üçün mandat almamışıq. Statusun müəyyən edilməsi məsələsinə də biz iddia etmirik və buna cəhd də etmirik". Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov isə rəsmi Bakının öz sülh gündəminə sadıq olduğunu, öl-

Aqşin Kərimov:
"XİN başçılarının Vaşinqton
görüşündə anti-Rusiya
tezislərinə uyğun gələn
sülh müqaviləsinin mətni
müzakirə oluna bilər"

kəmizin beynəlxalq norma və prinsiplər nəzərə alınmaqla milli maraqlara əsaslanan siyasətini davam etdirdiyini bəyan edib: "Bu ilin mayında Vaşinqtonda beynəlxalq vasitəçilərin birbaşa iştirakı ilə görüş keçirilib. İki ölkənin müvafiq nümayəndə heyətləri arasında danışıqlar aparılıb. Daha sonra bu proses ölkələrin liderləri səviyyəsində davam etdirilib, may ayı ərzində bir sıra görüşlər keçirilib. Moskvada da Ermənistan nümayəndə heyəti ilə sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar da aparılıb. Yaxın vaxtlarda Vaşinqtonda növbəti görüşün keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bilirsiniz ki, sülh sazişi üzrə danışıqlara başlanılmasının təşəbbüskarı Azərbaycandır. Baza prinsiplərini də məhz Azərbaycan elan edib və ilk sülh layihəsi də Azərbaycan tərəfindən təqdim olunub. Biz beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq sülhün əldə olunmasının qaçılmaz olduğunu hesab edirik. Sülh müqaviləsi və dövlətlərarası münasibətlərin normalaşdırılması haqqında saziş hazırlanmalı və imzalanmalıdır. Bu prosesin nə qədər zaman çəkəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir".

**"ABŞ Ermənistanın
mövqeyində dəyişikliklər
edərək, əsassız
iddialarından geri
çəkilməsinə nail olacaq"**

Asif Nərimanlı:
"Rəsmi Bakı ərazi
bütövlüyünün BMT
nizamnaməsinə uyğun
qarşılıqlı şəkildə tanındığı
sülh müqaviləsinin
imzalanmasını istəyir,
delimitasiya prosesinin isə
sonrakı mərhələdə həyata
keçirilməsinin
mümkünlüyünü nəzərə alır"

Beləliklə, mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hürriyyət"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə iddia edir ki, ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin mətni hazırlanacaq: "Diplomatik mənbələrdən aldığım məlumata görə, ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin növbəti görüşündə sülh müqaviləsinin mətni hazırlanacaq. Hazırda sülh müqaviləsinin mətninin məhz Ermənistanın irəli sürdüyü təkliflərə görə, hazırlanması mümkün olmayıb. Aparılan danışıqlar prosesində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qarabağda ermənilərlə bağlı hüquq və təhlükəsizlik məsələlərini sülh müqaviləsinin mətninə salmağa çalışır. Lakin hazırlanacaq sülh müqaviləsinin mətnində Ermənistanın bu təklifləri yer almayacaq. Həmçinin prosesi ləngidən Paşinyanın anklavlarla bağlı mövqeyi və sərhədlərin delimitasiyasında ordunun "güzgü prinsipi" ilə geri çəkilməsidir. Ermənistan tərəfinin bu kimi təklifləri sülh müqaviləsinin bağlanmasını gecikdirir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında çap olunur

Ermənistan arasında nə vaxt imzalanacaq?

Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədrinin sözlərinə görə, ABŞ Ermənistanın mövqeyində dəyişikliklər edərək, əsassız iddialarından geri çəkilməsinə nail olacaq: "Necə ki, ABŞ-da may ayında keçirilən danışıqlardan sonra Paşinyan Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi rəsmən qəbul etdi. Xarici işlər nazirlərinin növbəti görüşündə Ermənistan iddialarından geri çəkilərək sülh müqaviləsinin mətni hazırlanması gözlənilir. Odur ki, bu ilin axırına kimi sülh müqaviləsinin bağlanması mümkündür. Artıq Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan da Qarabağın statusunun müzakirə edilməyəcəyini və ilin axırına kimi sülh müqaviləsinin bağlanmasının mümkün olduğunu vurğulayıb. Qeyd edim ki, Ermənistanla aparılan danışıqlar prosesində irəliləyişlər var. Amma sülh müqaviləsinin mətni yoxdur. Hesab edirəm ki, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın inaqurasiyasına Paşinyanın çağırılması birbaşa Azərbaycanın razılığı ilə reallaşdı. Danışıqlarda ciddi irəliləyişlər var və Ankarada prezident İlham Əliyevlə Nikol Paşinyanın görüşü də müsbət atmosferdə keçib".

"Zəngəzurdan keçəcək kommunikasiya xəttlərinin açılması ilə bağlı məsələ həllini tapmaq üzrədir"

Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) icra katibi, politoloq Natiq Cəfərli isə hesab edir ki, Ermənistanın gələcəyi, təhlükəsizliyi ilə bağlı zamanəti ancaq Türkiyə və Azərbaycan verə bilər. Nikol Paşinyanın komandasının bunu anlamağa başladığını vurğulayan politoloqun bildirdiyinə görə, bir neçə istiqamətdə davam edən Azərbaycan-Ermənistan danışıqlarında bəzi pozitiv ilkin razılaşmalar var, əsas da Zəngəzurdan keçəcək kommunikasiya xəttlərinin açılması ilə bağlı məsələ həllini tapmaq üzrədir: "Dəfələrlə qeyd edirdim ki, bu yolun açılmasında əsas maneə Rusiya ilə Ermənistan arasında olan problemlərdir. Kreml israr edirdi ki, Laçın yoluna da, Zəngəzur yoluna da ancaq və ancaq Moskva nəzarət etməlidir. Azərbaycan bütün müqavimətlərə baxmayaraq, Laçın yoluna sərhəd-keçid məntəqəsi inşa edib nəticəyə nail ol-

ması bu məsələnin həlledilməsində mühüm rol oynadı. Ermənistanın publik hay-küyünə baxmayın, Laçında Bakının dediyini etməsi, öz sərhədimizin özümüz tərəfindən qorunub nəzarətə götürülməsi Ermənistan üçün çox sərfəli oldu. Məhz bu addımımızdan sonra Ermənistan Rusiyadan Zəngəzur yoluna nəzarəti qopara bildi. Son Moskva görüşündə Kreml Zəngəzur yolunun giriş və çıxışında Ermənistan rəsmi orqanlarının yerləşməsi israrı ilə razılaşmalı, barışmalı oldu".

Natiq Cəfərli əlavə edib ki, rəsmi Bakının Laçın yolunda qəti addım atması Zəngəzur yolu düyününün açılmasında birbaşa və həlledici rol oynayıb: "Əslində bizə də Zəngəzur yoluna Ermənistanın nəzarət etməsi daha sərfəlidir. Kremlin təkləsinə nəzarəti Azərbaycana növbəti təzyiq vasitəsinə çevrilə bilər. Nəzarətin Ermənistanda olması isə işi asanlaşdırır, qarşılıqlı asılılıq yaradır. Yeni, İrəvan Naxçıvana gedən yüklərə, vətəndaşlara, qatar və avtomobillərə problem yaradarsa, özləri də Laçın yolunda eyni problemlərlə və ya Azərbaycan üzərindən Ermənistan gedəcək yük və səmərələr eyni yanaşma ilə üzləşəcəklər. Qarşılıqlı asılılıq belə məsələlərdə sabitlik göstəricisinə çevrilir, dənə yaradan faktor olur".

"Sülh üçün Azərbaycanla Ermənistan arasında çılğın mübahisələr yumşalmalı, Bakının şərtləri əsasında İrəvan bir çox komponenti

vahid yanaşmada əks etdirməlidir"

Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin Kişineu görüşündə həlledici nəticənin əldə olunmadığını deyən siyasi şərhçi Aqşin Kərimov isə qeyd edib ki, yeganə yenilik danışıqların beşərəfli formatda olması idi: "Belə ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel ənənəvi moderator, Fransa prezidenti Emmanuel Makron Cənubi Qafqazda ölkəsinin gizli gündəmini həyata keçirən fiqur, Almaniya Kansleri Olaf Şolts Fransanın regional və global ambisiyalarının Azərbaycana tuşlanan oxlarını neytrallaşdırır. Yekunda, Mişel koordinasiyaedici idi, Makron və Şolts isə qeyri-formal tərəf kimi çıxış etmək məcburiyyətində qaldılar. Görüşün nəticəsində başqa bir nüans görünür, bu, Qərb mərkəzli danışıqlar olsa da, ona anti-Rusiya ovqatı fonu verilmədi. Bu, əslində yaxşıdır, çünki Moskvada keçirilə biləcək müzakirələrin pozitiv istiqamətə gedilməsini şərtləndirir. Fransa lideri ilə Almaniya kanslərinin görüşdəki iştirak səviyyəsi Rusiyanın üreyincədir, bu iki ölkə NATO üzvü olsa da, Kreml əleyhinə müqavimət orbitində geniş təmsilçilik nümayiş etdirmirlər".

Siyasi şərhçinin qənaətinə, Kişineu görüşü hər kəsin, o cümlədən ABŞ-ın da istədiyi sülhyaratma prosesinin davamı kimi yadda qalır, təhlükəsizlik, sülhlə bağlı qavrayışları həlledici formada uyğunlaşdırır: "Sülh isə qapının kənarına yaxınlaş-

mayıb, hələ çox işlər görülməlidir. Belə ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında çılğın mübahisələr yumşalmalı, Bakının şərtləri əsasında İrəvan bir çox komponenti vahid yanaşmada əks etdirməlidir. Bunlara sərhədlərin delimitasiyasından tutmuş, Qərbi azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına qayıtması, Ermənistanın silahlanmaya getməyəcəyinə dair öhdəliklərə qədər geniş diapozonlu paket daxildir. Hamısını eyni qovluğa yığmaq təbii ki, vaxt aparacaq və İrəvan zaman intervalında diplomatik çək-çevirlərini hərbi təxribatlarla tamamlamağa cəhd göstərə bilər. Azərbaycan Ermənistanın bu şəkərinə belə olduğundan preventiv tədbir kimi İrəvanın təxribatlarını qabaqlamağı düşünür - bura həm döyüş əməliyyatları, həm kəşfiyyat-nəzarət tədbirləri, həm də diplomatik-siyasi həmlələr paketi daxildir. Yəni, Azərbaycan sülhyaratmada tətbiq edilən güc prosesdurlarını dayandırmayacaq".

Aqşin Kərimov bildirib ki, Ermənistan üzərinə yüklənən ağırlığı yüngülləşdirmək üçün global tərəzidə rəqib gözlərə baxışını "eyni anda iki stulda oturmaq" prinsipi ilə müəyyən etməməlidir, yalnız regional sülh və təhlükəsizlik orbitinə köklənməlidir: "Fokuslanmaq üçün Avropa İttifaqının moderatorluğu etibarlı pragmatiklik təqdim edir. Lakin diqqətdə saxlanılmalıdır ki, Rusiya və ABŞ Avropa İttifaqını çəkişdirir, səylərini pozan narrativləri gündəmə gətirir. Avropa İttifaqı öz narrativlərindən kənara çıxıb aşkar şəkildə ABŞ-nin ma-

raqlarına xidmət etdiyini göstərərək Moskvanın rəngi qaçır. Fransa Avropa İttifaqının üzvü olsa da, regional oyun qaydalarında məxfi gündəlik formalaşdırmağa çalışır. Avropa İttifaqı ayrıca olaraq səliqəli davranış modelini saxlamalıdır, gülünc iddialar və açıq-aşkar yalanların Ermənistanın nəfinə keçməsinin qarşısını alan mexanizm yaratmağı bacarmalıdır. Avropa İttifaqı bu mexanizmi ərşəyə gətirmək üçün yeni görüşlərə ehtiyac duyur, ona görə də, qərara alınıb ki, iyulun 21-də Brüsseldə növbəti üçtərəfli görüş keçirilsin. Bu dövr ərzində Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları Vəşinqtonda görüşü nəzərdə tutulur. Burada daha çox anti-Rusiya tezislərinə uyğun gələn sülh müqaviləsinin mətni müzakirə oluna bilər".

"Delimitasiyanın 1975-ci il xəritəsi üzrə aparılması iddiası doğru deyil, 8 kəndin qaytarılması ilə bağlı şifahi razılaşma var və Ermənistan isə bundan imtina edir"

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Armen Qriqoryana verdiyi cavaba toxunan siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə hesab edir ki, delimitasiyanın 1975-ci il xəritəsi üzrə aparılması iddiası doğru deyil: "8 kəndin qaytarılması ilə bağlı şifahi razılaşma var və Ermənistan isə bundan imtina edir. Söhbət 10 noyabr razılaşmasından gedir. Məlumatlara görə, 8 kənd qatartılması da Bakı tərəfindən bəyanata daxil edilib, lakin müharibədəki itkilər fonunda Paşinyanı daha da çətin vəziyyətə salmaq üçün son anda bu məsələ çıxarılıb və növbəti mərhələyə saxlanılıb. Bunu Şuşaya "İsgəndər" raketlərinin atıldığını etiraf edən Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Nəzarət Xidmətinin sabiq rəisi Movses Akopyan demişdi. Azərbaycan XİN delimitasiya prosesinin hansı əsasda aparılmasına dair qeyd edir ki, həm Praqa, həm də Soçi görüşü üzrə bəyanatlara əsasən delimitasiyanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyin qarşılıqlı tanınması əsasında həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bu o deməkdir ki, rəsmi Bakı ərazi bütövlüyünün BMT nizamnaməsinə uyğun qarşılıqlı şəkildə tanındığı sülh müqaviləsinin imzalanmasını istəyir, delimitasiya prosesinin isə sonrakı mərhələdə həyata keçirilməsinin mümkünlüyünü nəzərə alır".

Bütün bunların danışıqlar masasındakı real vəziyyəti əks etdirdiyini deyən siyasi şərhçinin sözlərinə görə, İrəvanın mövqeyi 8 kəndi qaytarmaq niyyətində olmadıqlarını göstərir: "Bu isə real vəziyyəti - problemin həllinin başqa formalarını aktuallaşdırır".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Göyçay rayonu, Bığır kənd sakini Seyidov Famil Ağasəf oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, 2023-cü ildə "Ege Hospital"da əməliyyat olunan atası həkim səhlənkarlığı nəticəsində ölüm təhlükəsi ilə üzləşib:

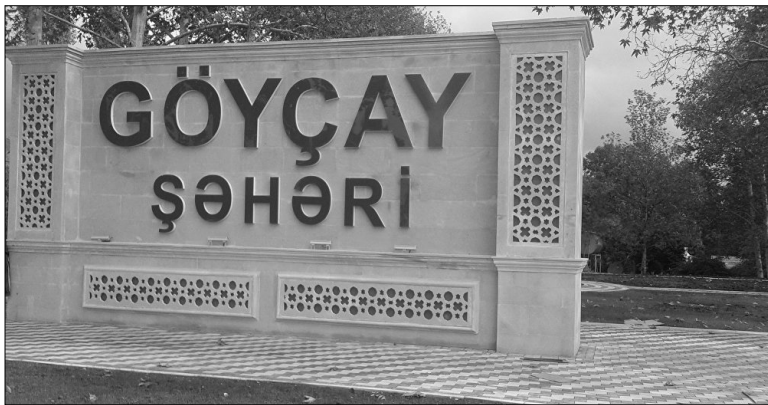
"Mən, Seyidov Famil Ağasəf oğlu, yazaraq bildirirəm ki, atam Seyidov Ağasəf Babaş oğlu "Ege Hospital"da həkim səhlənkarlığının qurbanı olmuşdur. Bununla bağlı dəfələrlə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna yazılı formada ərizələr versəm də, səhlənkarlıq edən həkimlər barəsində cinayət işi açılmır.

Belə ki, 15 fevral 2023-cü il tarixində atamın vəziyyəti qəflətən pisləşdiyindən, təcili olaraq xəstəxanaya yerləşdirdik. Bir neçə gün sonra Bakı şəhərində yerləşən "Ege Hospital"da əməliyyat olundu. Əməliyyatdan iki-üç gün əvvəl hospitalda atamın əməliyyatı üçün məndən 10 min AZN pul aldılar. Mən bu pulu atamı əməliyyat edən Seymur həkim və Emin həkimin köməkçisi olan xanıma hospitalda vermişəm. Əməliyyatdan əvvəl mən hospitalın hesabına 4500 manat pul keçirmişəm. Eyni zamanda 500 manat da həkimlər məndən özlərinə pul alıblar.

Tək dərdim atamın bir anda tez sağalmadı idi. Bu səbəbdən də borc-xərc edib, istədiklərini verirdim. Atam əməliyyat olunduqdan sonra hospitaldan bizə bildir-

Göyçay sakini "Ege Hospital"ın həkimlərindən şikayətçidir

Famil Seyidov: "Atamın əməliyyat olduğu xəstəliyi tam fərqli göstərərək, onu sığortalı kimi yazıb dövləti də, bizi də aldadıblar"

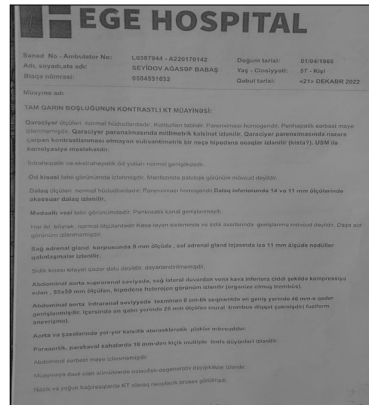
dilər ki, hesaba ödənilmiş 4500 AZN pul geri qaytarılacaq, çünki icbari Tibbi Sığorta Agentliyi tərəfindən əməliyyat həmin vəsait ödənilib. Daha sonra xəstəxana tərəfindən qaytarılan pulu Emin həkim məndən istəyərək bildirdi ki, atamın sağlması üçün bağırsaq və damar və s. almalıyıq. Qısa müddət ərzində hospitalda həkimin dediyi şəxs mənə yaxınlaşaraq 4500 manat pulu alıb getdi.

Qeyd edirəm ki, "Ege Hospital"-ın həkimləri atamın əməliyyat olduğu xəstəliyi tam fərqli göstərərək, onu sığortalı kimi yazıb dövləti də, bizi də aldadıblar. Atamın xəstəliyi kəskin "Aorta anevrizma" (damar partlaması) xəstəliyidir.

Ürək xəstəxanası və "Ege Hospital"-ın həkimləri əlbir olub, bizim başımıza bu oyunu açılar. Dəfələrlə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna bununla bağlı müraciətlər etsək də, heç bir tədbir görülməyib. Atamın da vəziyyəti günü-gündən pisləşir. Hər gün evimizə təcili yardım gəlir.

Bütün bu yazdıqlarımı sübut etmək üçün əlimdə video çəkilişlər var. Dəfələrlə prokurorluq işçilərinə bu subutları təqdim etmək istəmişəm. Polislər həkimlərin bu bəlbirçisi əməllərinin nə səbəbə gizli qalmasını istəyirlər, bilmirik.

Deməli, bu həkimlər kimlərə arxayındır ki, MRT (maqnit-rezonans tomoqrafiyası və ya nüvə-

maqnit-rezonans tomoqrafiyasının) aparat həkimini də öz saxtaçılıqlarına tabe edib, sənədləri dəyişiblər. Hər bir sübutlar məndə var. Necə rüşvət almaları ilə bağlı video çəkilişi və sənədlər barəsində olan subutları sizə təqdim edə-cəm. Məni məcburi olaraq bu həddə çatdırıblar. Köhnə sənədləri onlara verən zaman geri qaytar-madılar. Çünki həmin sənəddə diaqnoz tamamilə başqa xəstəlik idi. Atam dövlətin sığortası ilə əməliyyat olunubsa, niyə məndən 15 min manat pul alıblar?

Bütün bu qanunsuzluqları Seymur və Emin həkim edib. Əlimizdə səs yazıları da var. Onlar həm pulumuzu, həm də atamın sağlamlı-

ğını alıb, heç olmasa onu müalicə etsinlər. Seymur həkim mənə telefonda söyüş söyüb, təhqir edərək cavab verir ki, "keşke atamı stolda öldürədim, çox səhv etmişəm".

Bu özbaşınalığa son qoyulsun. Kasıb aileyik, atamın sağlmağını istəyirik. Sağaltmırlar, heç olmasa verdiyimiz pulları geri qaytarsınlar, başqa yerdə müalicə etdirlər.

Məsələ ilə bağlı Prezident Administrasiyasında qəbulda olmuşuq. Fuad Ələsgərovun tapşırığından sonra işi Nərimanov rayon Prokurorluğuna verdilər. Məni çağırış izahat aldılar. Nərimanov rayon Prokurorluğundan deyirlər ki, bu mülki işdir, biz heç nə edə bilmərik, məhkəməyə müraciət etməlisiniz.

Onu da qeyd edirəm ki, mənim oxumaq və yazmaq savadım yoxdur. Məhkəmə pulusuz iş görmür, dövlət rüsumlarını necə ödəyirəm?

Hörmətli redaksiya! Sizdən xahiş edirəm, mənim səsimin prezidentə və lazımı orqanlara çatması üçün köməklik göstərsiniz".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bankdan kredit götürüb rəfiqəsinə verdi, külli miqdarda borca düşdü...

Şirvan şəhər sakini Əliyeva Teranə Əlövşet qızı tərəfindən "Hurriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu göndərib. Şikayətçi iddia edir ki, rəfiqəsi və həyat yoldaşı onu aldadaraq bankdan pul götürüb, sonradan həmin pulu ödəməyiblər:

"Mən, Əliyeva Teranə Əlövşet qızı, qəzetiniz vasitəsilə səsimi eşidə biləcək qurumlara səslənirəm. Şirvan şəhərində yaşayıram. 2015-ci ildə "Kapital bank" və "Bank of Baku"-nun Şirvan filialından tələbə yoldaşım, köhnə qonşum və rəfiqəmin ərinə öz adıma pul götürüb vermişdim. Dəfələrlə xahiş ediblər, götürüb vermişəm, problemsiz ödəyirdilər. Lakin sonuncu dəfə belə olmadı. Tələbə

Dələduzluğa məruz qalan Şirvan sakini Teranə Əliyeva illərdir pulunu geri ala bilmir...

yoldaşım, köhnə qonşum Məhərrəmov Məisə Kamil qızı və onun həyat yoldaşı Məhərrəmov Vidadi Mirəli oğlu mənə aldadaraq külli miqdarda borca saldılar. Məhərrəmov Məisə Kamil qızı 16 sayılı Şirvan şəhər məktəbində rus dili müəlliməsi olub. Bir gün onlar bizə gələrək, çətinliyə düşdüklerini və təcili pul lazım olduğunu dedilər. Evimdə nəgəd pulum olmadığından, onlara bildirdim ki, yenə bankdan pul götürə bilərəm. Bu hadisəyə kimi onların necə insan olduğunu bilməmişəm. Anamın adına "Bank of Bakudan" 7500 dollar (dollar həmin vaxt 78 idi) pul götürdüm. "Kapital" bankdan isə 5000 min manat pul götürüb, onlara verdim. Heç ağlıma gəlməzdi ki, bu insanlar mənə pis vəziyyətdə qoyarlar. Mən biləndə ki, onlar tək mənə yox, 11 nəfər adamı da bu yolla aldadıblar, dəhşətə gəldim.

Polisə şikayət nəticəsində 2016-cı ildə bu insanlar 178.2-178.3 maddəsi ilə həbs olundular. Lənkəran şəhər Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Nizami Quliyev, Məhərrəmov Vidadi Mirəli oğluna 9 il, yoldaşı Məhərrəmov

Məisə Kamil qızına isə 4 il həbs cəzası verdi. Yenidən müraciətlər nəticəsində Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinə Məhərrəmov Məisə Kamil qızına 7 il həbs cəzası verildi. Lakin bu qədər insanın pulunu qaytarmayan "zərərverici" insanlar Azərbaycan Respublikasının Pantensiar xidmətinə 30 000 manat verərək azadlığa çıxdılar. Belə ki, Məhərrəmov Məisə Kamil qızı 3 il, əri Məhərrəmov Vidadi Mirəli oğlu isə 4 ildən sonra azad edildilər.

Bu şəxslər 11 nəfərdən çox adamı aldatdıqlarına görə məhkəmədə onlara "professional dələduz" adı qoyulmuşdu. Çünki həqiqətən də hər kəsi mükəmməl şəkildə aldadıblar.

2021-ci ilin sonundan mənim işimi Şirvan Regional Ədliyyə idarəsinə və Probasiya xidmətinə verdilər. Əvvəl işimiz Şirvan Regional İcra və Probasiya idarəsinin icraçısı Deyanət Lətifova tapşırılmışdı. Lakin bu şəxs heç bir tədbir görmürdü. 2022-ci ildən onlara aylıq ödəniş üçün 200 manat pul məbləği qoyuldu. Amma onlar qərəzli şəkildə hər yerdə deyirlər ki,

500 manat icraçıya pul vermişik, Teranənin pulunu verməyəcəyik.

Qərəzli olmalarına səbəb isə mənim və başqalarının onlar haqqında polisə məlumat verməyimiz olub. Onlar həqiqətən də icraçıya pul verib ki, o da bizim pulu alıb vermir. Qanunla kəsilən 200 manatı icraçı onlardan almır. Və yaxud da niyə ala bilmir? Məhkəmənin verdiyi əmri, icraçı nə səbəbə icra etmir?

Dəfələrlə ölkə prezidentinə və Ədliyyə naziri Fikrət Məmmədova müraciət etmişəm, amma heç bir nəticə yoxdur. Buna səbəb isə odur ki, Şirvan Regional İcra və Probasiya idarəsinin rəisi Nizami müəllim idarəni çayxanaya çevirib. İşçilər saat 10-da ancaq işə gəlirlər. Nəhar saat 1-dən 2-yə olmalıdır, onlar 12-dən saat 3-kimi nəhar edirlər. İş saatı 6-da bitməlidir, saat 5-də artıq idarə boş olur. Nə vaxt bəxsaz, idarənin işçiləri hava alırlar.

Dəfələrlə prezidentə məktub ünvanladığıma görə, icraçını dəyişib Cavid Abbasovu qoyublar. Cavid Abbasov da mənə deyir ki, müəllimə, pulları yoxdur, hər ay

50 manat versin də, nə olacaq. Deyirəm ki, 50 manata nə düşür indi, 200 manatımı versin. Heç nə ödəmirlər. 50 manatı neçə ilə ödəyəcəklər? "Professional dələduzlar"-ın adlarına heç nələri yoxdur, hamısı anasının adınadır. Görün nə qədər bunlar ehtiyatlı iş görüblər. İndi də faizə pul verirlər. Mənim pulumu da qərəzli şəkildə vermirlər. Prezidentə, Ədliyyə Nazirliyinə göndərdiyim məktubları yenidən üstümə göndərirlər. Prezidentin sərəncamını heçə sayan, rüşvətə yol verən məmurların əlində çarəsiz qalmışım.

Dövlət başçımızdan xahiş edirəm, mənim işimlə diqqətli məşğul olmaları üçün əmr versin. Alacağım vəsait aylara bölünüb, mənə geri qaytarılsın və yaxudda bu "quldurlar" barəsində bir tədbir görülsün. Nizami müəllimin fikri odur ki, mən pulumdan imtina edirəm. Burada özbaşınalığ o qədər surətlidir ki, Şirvan şəhərinin Baş Poçt İdarəsindən nə qədər Prezidentimizə, Ədliyyə Nazirliyinə və İcra Baş İdarəsinə sifarişli məktublar göndərirəm, heç birinə baxılmır. Məktublarım cırılib, atılır. Bunu dəqiqliklə deməyimə səbəb odur ki, Bakıya göndərdiyim məktublara cavab alıram, amma Şirvandan göndərdiklərimə cavab gəlmir.

Məsələ ilə bağlı Ədliyyə Nazirliyinin Şirvan Regional Ədliyyə idarəsi ilə əlaqə saxlamağa çalışdım. Zənglərimiz cavabsız qaldı".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Elə bir qövm, elə bir xalq yoxdur ki, onun müqəddəs saydığı, dərin ehtiram göstərdiyi bir məkanı olmasın. Yadelli də ölkəyə gələndə yerli camaatın belə yerlərə necə münasibət bəslədiyini görüb özünü yığışdırır. Uzun illər doğma xalqımızın qədim somilərə, türbələrə, məqbərələrə necə etinasız, laqeyd yanaşmasından yazmışam. Ötən əsrin 40-cı illərinə qədər tərəkməmlər, bizim kolxozçular isti havada ulaqları, mal-qaranı Nizaminin yarıdağılmış türbəsinin içinə salmırdılar? İndiki türbənin nə vaxt tikildiyini hamı bilir.

Söhbəti belə başlamağımın səbəbi var. Bu günlərdə eşidirəm ki, Şəhidlər Xiyabanının şortiklə ziyarət edilməməsi məsələsi qalxıb. Yeri gəldi-gəlmədi hər mövzudan danışmağı sevmə bir-iki bekar üçün bəhanə tapılıb. Belələrinin qeyrət damarları adətən bir-iki gün qalxır və sonra da... hər şey unudulur. Mən də deyirəm, xalqın hərəm yeri sayılan içəri şəhər üzərində İtaliyanın, Yunanistanın bayraqları dalğalandırsa ruslaşmış məmur balaları Şəhidlər Xiyabanında itlərini gəzdirdəndə, hiddətli səsinə qaldıranların içində mən sizləri görməmişəm.

Yadınıza salın, bir neçə binamus şəhid məzarları üstündəki metal bəzəkli, ornamentli məhəccərləri oğurlayıb satanda durub-oturdunuz konformistlərin birinin qəzəbli səsi eşidildimi? Mən hələ "bəylərin" hakimiyyəti dövründə muzey fondlarının hərraca çıxarılmasından danışmıram.

İlham Rəhimli Qarabağın xarabalıqları içində belədən-belə gəzib növhəxanılıq edir. İlham ağa, millətin mədəniyyətinə ağır zərbələr endirilən aylarda bizim dad-fəryadımıza səs vermədin. Qorxurdun, Prezident sarayının liftlərini də zibilləyən avaralardan çəkinirdin. Xəbərin varmı ki, Türkiyədən gələn asari-ətiqə alverçiləri bizdən nə qədər zinet eşyaları aparıblar? Neçə-neçə şöhrəti döndə yana yayılmış şəxsi kolleksiya it-bat oldu. Pənəh Hüseynov nə bilirdi Sakson farforu nədir, Meysen nədir? İlham ağa, Bakıdan Avropa və Rusiya rəssamlarının elə əsərləri oğurlanıb aparılıb ki, onların qiymətini müəyyən etmək müşkuldür. Mən hələ Xəzər donanmasının kitabxanasından danışmıram. Siz, İlham ağa, hakimiyyətə təsadüfən gəlmiş əyalət siyasətbazlarının qorxusundan dillən-mirdiniz!

Mən vaxtilə Qarabağda qarət edilmiş diyarşünaslıq muzeylərinin və qalereyalarının siyahısını vermişdim. İlham ağa, məhz o ağır günlərdə "pambuq bəyləri" ilə durub-oturan siz idiniz. Axı çox eksponatları işğal zonasından çıxarmaq mümkün idi. İndi bəziləri deyəcək ki, illər keçib, baba köçüb yurdu qalıb, nə talan edilmiş sənət əsərləri geri qayıdacaq, nə də biz ibrət dərsi alacağıq. Rayonlar bir-bir düşməne təhvil verildəndə Yazıçılar Birliyinin, Rəssamlar İttifaqının "förləri" bütün qoşun-əşəklərini ayağa qaldırıb nadir artefaktların

küntülərdən təmizlərdim. Belələrin-dən soruşuram, sizlərə kim haqq verib ki, təfəkkürümüzü, onda da, indi də çəkdiyimiz, bizi rahat buraxmayan mənəvi əzablarımızı ələ salasınız? Sizdə də o qədər günah görmürəm, günah sizlərə iş, çörək qazanmaq imkanı vermiş Ramiz Mehdiyev və onun hələ də ixtiyar sahibi olan əqidə, məslək dostlarıdır. İnşallah, sizin də sonunuzu görəcəyik.

P.S. Rüsəvayçılıq son həddə çatanda Elmira Axundova geri çağırıldı. Bu xanımın oğlu ilə yığdığı yeddi arxasına bəsdir. "Yeni Müsavat" qəzeti onun imarətləri, mənzilləri barədə qısa məlumat vermişdir. Mənim əziz Prezidentim bu "diplomadan" bu qədər sərvəti necə əldə etdiyini soruşmadı. Orta əsr hökmdarlarının yuxularına belə girməmiş möhtəşəm kaşanələrin, villaların, sayı-hesabı yoxdur. Özü də bunlar bədbəxt

Sizin də sonunuzu görəcəyik...

Millətin asari-ətiqəsinin qeyrətini çəkməyənlər Cavidin, Əhməd Cavadın qədrini bilməzlər

aradan çıxarılmasını təşkil edə bilməzdilər? Mən niyə inadkarlıqla bir də bu işlərə qayıdırəm? Ona görə ki, ermənilərin talan edib daşıdıqları muzey sərvətlərinin cüzi bur hissəsi tərəziyə qoyulsa, Anar ağanın da, Fərhad Xəlilovun da başçılıq etdikləri gürühdən ağır gələr. Bütün rejimlərlə dil tapa bilən bu ağalar xalqın mədəni sərvətlərinin oğurlanmasına belə laqeydliklə yanaşıblarsa bunlardan hansı sədaqəti gözləmək olar? Məxələ, sərvətlər getdi, şəhidlərlə bərabər Natavanın məzarı da həqarətə məruz qaldı, nə Pənəh Hüseynova, nə İsa Qəmbərə söz deyilmədi!

Vəzifə borcu bəcəhənnəm, elementar ziyalı borcunu da yerinə yetirməyən anarlara, fərhadlara da göz ağardan olmadı. Qarabağ siyasi qumara qoyulanda, milli mədəniyyətimiz pamal ediləndə baskarlara, asari-ətiqə alverçilərinə söz deməyə cürət etməyən riyakarların Müzəffər Prezidentin qarşısında sədaqət andlarına necə inanmaq olar?

Vacib bir ricət

Bəziləri düşünə bilər ki, lazımı qayğı, diqqət görmədiyim üçün hamıdan incik düşmüşəm. Heç bir şey xoşuma gəlmir, xülasə lap nihillistəm. Ötən əsrin əllinci illərində adi tələbə idim, bir qayda olaraq tələbələrə demək olar hamısı "Buravestnik" idman cəmiyyətinə üzvlüyə yazılırdılar. Kütləvilik vardı, di gəl ad-san qazanmış, ümumittifaq dünya miqyasında şöhrətə çatmış idmançımız demək olar yox idi. Beş-on güləşçimiz bəzən çempion olur, üç-dörd ildən sonra da yeyib-ıcməkdən rejimi pozub kənara çəkildilər. Respublika gəncləri onları adları ilə tanıyırdılar. İdman sahəsində indi qazandığımız nailiyyətlər heç yuxumuza da girməzdi. Niyə də sevinməyim,

Sizlərə kim haqq verib ki, təfəkkürümüzü, mənəvi əzablarımızı ələ salasınız?!

qürur hissi duymayım? 50-ci-60-cı illər unudulması deyil, bir idman cəmiyyətinin idarəsində doğma dilimizdə danışan da yox idi.

Göz dəyməsin dünyanın ən nüfuzlu idman arenalarında himnimiz səslənir, bayrağımız dalğalanır. Uğur qazanan gənclərimizə baxdıqca sevincdən gözlerim yaşırdı. Belə təntənələrin həsrətini çəkə-çəkə dünyadan köçmüş neçə idman xadimini tanıyıram. Hər dəfə onları yad edəndə, "Ruhunuz şad olsun!" deyirəm.

...Rusiya da elə gənc yox idi ki, V.Şoluxinin qatı millətçilik ruhunda yazılmış kitablarını oxumasın. Mən hələ "Naş sovremennik", "Molodaya qvardiya" jurnallarında işıq üzü görən tə-təmiz şovinist çıxışlardan danışmıram. Amma İrakliy Andronikovun televizorda çıxışları özge aləm idi. Rus ədəbiyyatının onun kimi yüksək nətiqlik istedadı ilə təbliğ edən və sevdiren ikinci şəxs yox idi. Məşhur "Baharın on yeddi anı" serialına milyonlar aludəçiliklə baxan kimi, İ.Andronikovun hər çıxışını milyonlar izləyirdi. Mən isə yanıb-yaxılırdım, hara səlbə atsaydın, professor, "görməli elm xadiminə" deyirdi. Qədim dövrlə məşğul olan dörd-beş nəfər istisna olmaqla, böyük bir dəstənin işigücü kommunist partiyasından hər cürə qayğı görən müstəmləkə ədəbiyyatının "korifeylərini" tərifləmək idi. Klassik mədəniyyətin ziqiyət sərvətindən bəhrələnmək, onu gənc nəsle təlqin edib, hərtərəfli tədqiq etmək üçün savad və yanar ürək lazım idi. Bu da bizim alimnümüz

malarda yox idi.

Yazdıqlarımda heç kim mübalığə elementləri axtarmasın. Akademik Rafael Hüseynovun tədqiqat əsərləri qədər bu son qərində mənə sevinc bəxş edən başqa bir əsər olmayıb. Hər dəfə əlimdə qələm bu kişinin kitablarını oxuyanda ancaq bunu demişəm, ananın südü, vətənin suyu, çörəyi sənə halal olsun. Amma onun televizorda çıxışlarını qiymətləndirməyə acizəm. Rafael müəllimin heç bir nizam-tərəzidə çəkilməsi mümkün olmayan xidməti Nizami muzeyini əsl məbədə, mədəniyyət məbədinə döndərməsidir. Yaranan gündən ta bu vaxta qədər bu muzeyin divarları belə həşməti görməmişdi. Tanıdığım arasında eləsi yoxdur ki, Rafael müəllimin hər dəfə televizorda çıxışını səbrsizliklə gözləməsin. Onun millətin iftixarı olan əzabkeş, qeyrətmənd şəxsiyyətlər barədə çıxışlarına hörmət eləməti olaraq ayaq üstə qulaq asıram. Allaha şükürlər edirəm ki, mənə ömrümün sonunda belə nadir şəxsiyyətə qulaq asmaq, əsərlərini oxumaq imkanı verib. Əməlləri ilə xalqın başını uca etmiş, onun xoş gələcəyi naminə özünü oda-közə vurmuş kişilərdən danışanda belə danışırıqlar. Əlimdə ixtiyar olsa Rafael müəllimin klassik irsimiz haqqında çıxışlarını bütün orta məktəblərdə, filologiya fakültələrində vacib tədris proqramlarına salardım. Axı indiyə kimi hansı alim "bizim söz mülkünün" sultanları barədə belə danışib? İxtiyarım olsa mədəniyyət kanalını ruslar demiş "Kormuşkaya" döndərmiş tör-tö-

Firuz HAŞİMOV

Azərbaycan ağır itkilər verən illərdə tikilib. Heç kimdən, heç nədən qorxumuram, ömrümün sonudur, indiki iqtidar üçün elədiklərimin mindən birini YAP-ın milyona pul deməyən bir tüfeyli funksioneri eləməyib. Əlqərəz, bunlar köhnə söhbətdir. İndi güzaranımdan şikayətləndə, üzümə deyirlər, ağına, bozuna baxmadan iqtidarı tənqid edənlərin üzərinə getdin, nə qazandı, iqtidarın "tuzlarındın" biri indiyə qədər vəziyyətinlə maraqlanıb? Sən o ki var özünə düşmən qazandı, müdafiə etdiyin rejimin xadimləri də kasıb-kusuba, həm də sənə üç barmağın kombinasiasını göstərdilər.

Bütün xaçpərəst dünyası şahə qalxıb erməni faşistlərini dişlə-dırnaqla qoruyanda, mənim Prezidentim böyük məharətlə həm qüdrətli ordu yaratdı, həm düşmənin qəddini aydı, Qərinələr boyu türk-islam dünyasına qarşı həyasızcasına mübarizə aparmış, hərbi üstünlük hissindən qudurmuş Rusiyanı da, susmağa məcbur etdi. Mənə isə bir sual əzab verir, milli düşmənlərimizə əsl sərkərdə kimi meydan oxuyan, qulaq-burması verən niyə vaxtilə boz kardinalın mantiyası altında formalaşmış və indi də ram olmayan yirtici zümrəsinin axırına çıxmır? Xalq bu haramzada sü-rüsünü bir-bir tanıyır.

“Hizbullah” 40 ilə ərzində müxtəlif siyasi cinayətlərin, terror aktlarının iştirakçısı olan bir təşkilatdır. Başqa sözlə, onu münaqişə zonalarında əsasən yəhudiləri hədəf alan terror təşkilatı, İranın məşası olan terror qurumu, global siqaret qaçaqmalçılığında “ağalıq edən” qaçaqmalçı qrup, yaxud çirkli pulların yuyulması funksiyasını daşıyan, eləcə də dünya miqyasında kokain ticarəti ilə məşğul olan bir təşkilat kimi də xarakterizə edə bilərik. İran rejiminin “silah tutan əli” olan “Hizbullah” Yaxın Şərq, Latin Amerikası və ABŞ-da öz təsirini yaymağı bacarıb.

(Əvvəli ötən sayımızda)

“Hizbullah”ın kokain ticarəti

2000-ci illərin əvvəllərində “Hizbullah”ın əlaqələri Latin Amerikası regionunun əksər hissəsinə yayıldı və onun mövcudluğu Paraqvay, Venesuela, Ekvador, Peru, Boliviya, Argentina, Braziliya və Çilidə qeydə alındı. Bu zaman, qeyri-qanuni narkotik dövriyyəsinə global tələbat artmağa davam etdikcə, “Hizbullah” kokain ticarətinə fəaliyyətini daha da genişləndirərək, daha böyük maliyyə əldə etmək üçün əsas vasitə kimi baxmağa başladı.

“Hizbullah”ın narkotik ticarəti ilə birbaşa əlaqəsinin ilk açıq göstəricisi 2000-ci illərin əvvəllərinə təsadüf edir. Məhz o zaman rəsmi dairələr xəbər tutdular ki, “Hizbullah”ın Çekri Harb adlı bir maliyyəçisi beynəlxalq kokain qaçaqmalçılığı və çirkli pulların yuyulması qrupuna başçılıq edir.

Çekri Harbın əməliyyatlarını Kolumbiyanın sağçı hərbi qrupu “Oficina de Envigado” (Envigado Ofisi) və Kolumbiyanın “İnqilabçı Silahlı Qüvvələri” ilə (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia - FARC), İordaniyanın Akabe limanında korupsiya halqası və qurudan Suriyaya gedən kontrabanda ilə bağlayırlar. 2000-ci illərin əvvəllərində, Çekri Harbın fəaliyyəti aşkarlandığı zaman Kolumbiyada kokain istehsalı bazarı bir neçə böyük, yaxşı qurulmuş, iyerarxiq qrupların əlində yüksək səviyyədə cəmləşmişdi. Bununla belə, son bir neçə onillikdə hüquq-mühafizə orqanlarının əməliyyatları nəticəsində, kokain istehsalı və paylanması biznesi üfqi şəkildə fəaliyyət göstərən saysız-hesabsız kiçik və nisbətən müstəqil qruplara bölündü, onların əksəriyyəti tarixi kartellərdən ayrıldı və global tələbin zərurəti ilə stimullaşdırıldı.

Məsələn, Medellin Kartelinin ölmündən sonra “Oficina de Envigado”dan çıxdı. 2005-ci ildə dağıldıqdan sonra yenidən onlarla bir sıra hərbişdirilmiş qruplara parçalandı. Bu gün bu qruplardan biri, Kolumbiyanın “Gaitanista Özünmüdəfə Qüvvələri” (Autodefensas Gaitanistas de Colombia - AGC), həmçinin “Fars Körfez Klanı” kimi tanınır, hansı ki, bugünkü kokain paylanma bazarının əsas oyunçularından biridir.

Eyni mənada, FARC-in 2016-cı ildə dağıdılması öz təsir sferasında kokain biznesinin müxtəlif mərhələlərinin kiçik hissələrini idarə etməyə davam edən bir sıra parçalanmış qruplar yaratdı. Müxtəlif adlarla FARC dissidentləri və ya “Bacrim” (Bandas Criminales) kimi tanınan ən azı onlarla belə qrup müəyyən edilmiş və onlar bir-birindən müstəqil fəaliyyət

Narkotik ticarətindən əldə edilən milyonlar...

“Hizbullah”ın Latin Amerikasına narkotik marşrutları...

Bu təşkilat hər il Livan bankları vasitəsilə ABŞ-da yüz milyonlarla dollar "yumaqla" yanaşı, İrandan da 700 milyon dollar alır

yət göstərsələr də, onların arasında anlaşma sayəsində ölkədə iki əsas fraksiya yaranıb - Ayvan Mordiskonun başında durduğu “Estado Mayor Central” və Ayvan Markesin rəhbərlik etdiyi “Segunda Marquetalia” fraksiyası.

Paralel olaraq, Dövlət Departamentinin terrorçular siyahısına daxil edilmiş uzun müddətdir fəaliyyət göstərən partizan qrupu olan “Milli Azadlıq Ordusu” (Ejército de Liberación Nacional - ELN) FARC və hərbişdirilmiş qrupların tərkibində olmasından sonra kokain ticarətində əsas oyunçuya çevrildi. “Milli Azadlıq Ordusu” (Ejército de Liberación Nacional - ELN) hazırda Kolumbiyanın Venesuela ilə sərhədində mövcud olan qeyri-qanuni iqtisadiyyatların böyük əksəriyyətinə nəzarət edir.

Bu yeni ssenarinin içində olan “Hizbullah” beynəlxalq kokain ticarətində iştirak etmək üçün iki əsas marşrut yarada bildi - biri Mahmud Əhmədişad və Huqo Çavesin 2000-ci illərin əvvəllərində ikitərəfli əlaqələri gücləndirməsindən sonra mövcud olan Venesuela, digəri isə üç ölkədən keçən ticarət yolu sərhəd bölgəsi, hansı ki, oradakı cinayət şəbəkələri ilə çoxdankı əlaqələrdən qaynaqlanır. Bu iki marşrut həm “Hizbullah”ın terror fəaliyyətini maliyyələşdirir, həm də Cənubi Amerika narkoistehsalını Suriya və Livandan keçməklə avropalı istehlakçılarla bağlayır.

“Hizbullah”ın Venesuela ilə əlaqələri 2000-ci illərin əvvəllərində İran və Cənubi Amerika xalqı arasında

yaxınlaşmanın “bəhrəsi kimi” ortaya çıxdı və Venesuelanın immiqrasiya sistemindəki geniş yayılmış korupsiya da bunu qismən asanlaşdırdı. 2012-ci ildə Suriya, Livan, İordaniya, İran və İraq vətəndaşlarına Venesuela vizalarının və dünyanın müxtəlif səfirliklərinin pasportlarının satışını icra edən beynəlxalq şəbəkə müəyyən edildi. Bu araşdırmalar göstərdi ki, “Hizbullah” üzvlərinin bir qismi belə sənədləri əldə ediblər.

Venesuela vətəndaşlığı da hö-

kumətin ən yüksək səviyyələrinin sanksiyası ilə verilib və bəzi hallarda “Hizbullah”-a xeyir gətirib. Bu, Bolivar İnqilabı ilə sıx əlaqədə olan və “Hizbullah”ı dəstəkləyən çoxsaylı cinayət fəaliyyətlərində iştirak edən ikili Livan və Venesuela vətəndaşlığına malik ailə üzvlərindən ibarət Nəsrəddin Klanı (Nassereddine Clan) kimi bilinən hadisədir. Nəsrəddin qardaşlarının ən böyüyü olan Qazi Atəf 1962-ci ildə Livanda anadan olub və 2000-ci ildə Venesuela vətəndaşlığını qəbul edib. O, tezliklə Venesuelanın Suriyadakı ikinci dərəcəli diplomatı olub və daha sonra Venesuelanın Livandakı səfirliyində siyasi məsələlər üzrə direktor vəzifəsinə təyin edilib. Hansı ki, bu vəzifə Latin Amerikası boyunca “Hizbullah”ın təsirini genişləndirmək üçün istifadə etdiyi mövqedir. Qazinin kiçik qardaşları Abdullah və Odayın Marqarita adından çirkli pulların yuyulması şəbəkəsi və “Hizbullah” Təlim Mərkəzinə idarə ediblər.

Kolumbiya hökuməti hesab edir ki, Nəssərəddin klanı həm FARC, həm də “Hizbullah”-a xeyir verən kokain və silah ticarətində iştirak ediblər. Son hesabatlar göstərir ki, Qazif FARC-in kokainə dəyişdirilməsi üçün tədarük etdiyi, silahlarla dolu

Livan yük təyyarəsinin Venesuelaya gəlməsi üçün logistikanı koordinasiya edib. Bu məlumat Ədliyyə Departamentinin Adel Əli Zebayara (2000-2015-ci illər arasında Venesuela konqresmeni kimi fəaliyyət göstərmiş Suriya-Venesuela vətəndaşı) qarşı ittiham aktı zamanı təsdiqlənib və orada Qazifin bu əməliyyatda iştirakı 2009-cu ildə başladığı qeyd olunub.

Kolumbiya-Venesuela sərhədi boyunca tarixi qaçaqmalçılıq şəbəkələrinə əsaslanan “Hizbullah”, həmçinin, qeyri-qanuni insan alveri ilə məşğul olmaq üçün əməliyyat hücrələri şəbəkəsi yaradıb. Bu qeyri-qanuni insan ticarətin mərkəzlərindən biri “Oficina de Envigado” ilə əlaqəsi olan keçmiş Hizbullah döyüşçüsü Əli Mohamad Salehin narkotik, silah, qaçaqmalçılıq, toplu pul qaçaqmalçılığı və çirkli pulların yuyulması üzrə davamlı əməliyyat apardığı Maykao şəhəridir və bu işlərin qazancı “Hizbullah”ı maliyyələşdirməyə gedib. Maikaodan olan Kolumbiyalı-Livanlı narkotik alverçisi Ayman Sayed Joumaa, Kolumbiyadakı “Oficina de Envigado” və Meksikadakı “Los Zetas”ı Livandakı “Hizbullah” ilə əlaqələndirən bir narkotik ticarəti təşkilatını idarə etdi.

“Hizbullah”ı Latin Amerikası ilə bağlayan ikinci kokain marşrutu təşkilatın mövcud kriminal iqtisadiyyatlarla ənənəvi əlaqələrə malik olduğu Cənub üç sərhəd bölgəsindən (TBA) keçir. Bu bölgənin imkan verdiyi coğrafi şərait onilliklər ərzində kokainin qeyri-qanuni ticarətini asanlaşdırıb - şimalda, ən yüksək saflıqda kokaini təmin edən bölgələr; kokaini ən gəlirli istehlak bazarlarına çıxarmaq üçün cənubda və şərqdə limanlar. Kolumbiyadakı Maykao hadisəsindən olduğu kimi, livanlı ailələrin TBA-da “Üç sərhəd” bölgəsində qeyri-qanuni transsərhəd alveri ilə tarixi əlaqələri var. Bu əlaqələr “Hizbullah”ın bölgədəki narkotik ticarəti və çirkli pulların yuyulması vasitəsinə çevrilib.

Son illərdə kokain müsadirəsi TBA ölkələrindən qara kokainin daşınmalarının həcmnin artdığını göstərir. Qara kokain narkotikin qanuni yüklə qarışdırılmaq üçün kömür bri-

ketinə çevrildiyi kimyəvi prosesin nəticəsidir və bu, narkotik maddəni gizlətmək və beynəlxalq ticarət sistemində daşımaq üçün çox təsirli üsuldur. Son beş ildə TBA ölkələrindən kömür ixracının artması “Hizbullah”ın qara kokainin daşınmasında iştirakı ilə üst-üstə düşür.

Kolumbiyadan kənarda fəaliyyət göstərən, “Hizbullah” ilə əlaqələri olan Livan əsilli kanadalı kömür taciri Həsən Möhsün Mənsur 2016-cı ildə qara kokain alveri və çirkli pulların yuyulması ittihamı ilə Fransa hakimiyyəti tərəfindən tutulduqdan sonra “Hizbullah”ın TBA vasitəsilə qara kokain ixracı əhəmiyyətli dərəcədə artıb. “Hizbullah” üçün insan alveri marşrutu boyunca korupsioner əlaqələrin itirilməsinə və başqa marşrutun tapılması ehtiyacına gətirdi.

Möhsün Mansurun həbsindən qısa müddət sonra TBA-da qara kokain istehsalı üzrə əməliyyatlar ilk dəfə aşkarlandı. 2016-cı ildə livanlı narkotik alverçisi Əli İsa Çamas Paraqvayın “Ciudad del Este” şəhərində qara kokain daşınması ilə məşğul olan zaman həbs edildi. Çamas daha sonra məhkəmədə əməliyyatın başçısının Kolumbiyada olduğunu açıqladı.

Bir müddət sonra, 2018-ci ildə üç kolumbiyalıdan ibarət cinayət strukturu bu briketləri Əsəd rejiminin inzibati nəzarəti altında olan və “Hizbullah” tərəfindən tez-tez istifadə edilən Suriya limanı olan Latakıyaya göndərməyə hazırlaşarkən dağıldı. Sonrakı illər ərzində TBA-dan qara kokain müsadirəsi həm say, həm də həcm baxımından daim artmışdır.

Nəticə kimi qeyd edək ki, Kolumbiya, Peru və Boliviya kokain istehsalının, həm də Paraqvay, Argentina və Braziliyadan kömür ixracının artması, ənənəvi “şəffaf” sərhədlər və TBA-da hüquq-mühafizə orqanlarının zəifliyi, bütün bu bölgənin qara kokain əməliyyatları mərkəzi, eləcə də “Hizbullah” üçün yeni mühüm maliyyə mənbəyi olduğunu göstərir. Bu yaxınlarda Paraqvay limanlarında edilən heyretəng qara kokain ələ keçirmələri bu iddianı qəti şəkildə təsdiqləyir.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Dünyaya Cümhuriyyətlə açılan Azərbaycan

Sonsuz saygı və sevgi ilə andığımız 28 may - Respublika günü ilə əlaqədar 26 may tarixində Hacı Zeynalabdin Tağıyevin ev muzeyində "Dünyaya Cümhuriyyətlə açılan Azərbaycan" adlı önəmli tədbir keçirildi. Tədbir Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin, "Rəsulzadə ev-muzeyi" İctimai Qrupunun, Milli Qəhrəman Çingiz Mustafayev adına Fondun, VMF Holdingin və "OBaku" şirkətinin dəstəyi ilə baş tutdu.

Böyük şəxsiyyət H.Z.Tağıyevin ruhunu özündə daşıyan və şəxsən məni Bakıda ən çox valeh edən, duyğulandıran, qururlandıran ev-muzeyin Şərq zalında ölkəmizin görkəmli ziyalıları, tanıdığımız və hənüz tanımadığımız aydınları toplaşmışdı. Onların sırasında Xalq rəssamı, heykəltəraş Ömər Eldarov, Əməkdar incəsənət xadimi Aydın K.Azim, Xalq artisti Sərdar Fərəcov, akademik Rafael Hüseynov, tarix elmləri doktoru, professor Solmaz Rüstəmovna-Tohidli, Əməkdar incəsənət xadimi Mehriban Ələkbərzadə, Əməkdar incəsənət xadimi Əli

"Bir heykəlin taleyi", və ya "Nakam heykəl" adlandırmaq olar. Burada Solmaz xanım müstəqilliyimizin bərpasından sonra, 1993-cü ildə Xalq rəssamı Ömər Eldarova sifariş verilən M.Ə.Rəsulzadənin heykəlinin hələ də bir layihə olaraq qaldığını qeyd etdi. Heykəlin kiçik maketi hazırlanmış, orijinalı isə dörd metr hündürlüyündə olmaqla Bakının mərkəzində, indiki "Beyaz zənbəqlər bağı"nın yerində ucalmalı idi. "O heykəl sadəcə heykəl deyil, o heykəl ən yüksək səviyyədə qəbul olunmuş bir qərarın və bütün xalqın namusunu ifadə edəcək əməldir ki, çox təəssüf ki, biz indiye kimi o əməli reallaşdırmamışıq," - dedi Solmaz xanım. O həmçinin qeyd etdi ki, nəinki Rəsulzadənin, Cümhuriyyət xadimlərinin heç birinin Azərbaycanda heykəli, hər hansı abidəsi yoxdur. Hər bir Azərbaycan ziyalisinin Cümhuriyyət irsinə sahib çıxmasının və digər nəsillərə ötürməsinin zəruriliyini qeyd edərək o, Azərbaycan aydınları

Əmirli, M.Ə.Rəsulzadənin nəvəsi, rəssam Rais Rəsulzadə, eləcə də ANS Şirkətlər Qrupunun rəhbəri Vahid Mustafayev, "OBaku" şirkətinin direktoru, Danimarkalı qonaq Henrietta Grasa Arvin və digərləri vardı. Mərasim Dövlət Himnimizin səslənməsi ilə başladı. Daha sonra Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin direktoru, akademik Nailə Vəlixanlı giriş nitqi söyləyərək ətrafında toplaşdığımız Respublika günü, Müstəqillik bayramı və Cümhuriyyət ideyaları barədə danışdı. Eyni fikirlərin davamını biz növbəti qonaq - akademik Rafael Hüseynovun çıxışında dinlədik. Layihənin təşkili ilə birbaşa əlaqəli olan Vahid Mustafayev və xanım Henrietta Grasa Arvin səmimi çıxış etdilər. Xanım Arvin Avropanın ən qədim krallığı olan Danimarka ilə Şərqlin ilk Cümhuriyyəti olan Azərbaycanın tarixi əlaqələrindən söz açdı. Daha sonra "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə ev-muzeyi" İctimai Qrupunun Təşkilat Komitəsinin rəhbəri, tədbirin təşkilatçısı və aparıcısı olaraq Solmaz Rüstəmovna-Tohidli tədbiri davam etdirərək onun iki hissədən ibarət olacağını bildirdi. İlk hissəni

na, xüsusilə sənətkarlarına səsləndi: "...Sifariş gözləməyin, gəlin birgə bu əsərləri yaradaq..." Razılaşmamaq olmur. Heykəllər, abidələr, rəsmlər - bunlar sadəcə bir sənət əsərləri olmaqdən ziyadə xalqın yaddaşı, onun öz tarixinə və mühüm tarixi şəxsiyyətlərinə verdiyi dəyərdir.

Mövzu əsərin müəllifi tərəfindən baxıldığına da çox önəmli və üzucüdür. Ömər Eldarova söz verildikən o bunları dedi: "Bir müəllif olaraq bu layihənin həyata keçməsi mənim üçün böyük arzudur, böyük ümidir. Çünki mən bir peşəkar olaraq ona öz ruhumu, anlayışımı, biliyimi qoymuşam. Təbii ki, bunun baş tutmasını diləyirəm..."

Tədbirin ikinci hissəsi daha təntənəli və bayram ruhunda davam etdi. Belə ki, Cümhuriyyət tariximizi yaşadan və ona qatqılarda bulunan alimlərimiz, sənətkarlarımız, eləcə də mədəni qurumlarımız təltif olunaraq ürək sözlərini dilə gətirdilər. Bunların sırasında Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat Muzeyi, İstiqlal Muzeyi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Muzeyi, Azərbaycan Kültür Dərnəyi

(Ankara), ADA Universiteti, ziyalılarımız arasında sənətkarlarımız - Ömər Eldarov, Aydın K.Azim, Sərdar Fərəcov, Xanlar Əhmədov, Cavanşir Dadaşov, Yüksəl Bağirov və b., alimlərimiz (və onların varisləri) - Ülker Hüseynova, Mehman Ə.Dəmirli, Kərim Tahirli və b., televiziya işçiləri - Zemfira Kürdəxanlı, Qərənfil Xəlilova, Nəcibə Bağırzadə və b., eləcə də müəllimlər - Sevdə Süleymanova (prof. Bakı Dövlət Universiteti), Cavid Bağırzadə (dos. Gəncə Dövlət Universiteti), Elmar Həsənov (tarixçi, maarifçi, Tovuz rayonu) vardı. Onların hər birinə hədiyyə olaraq Danimarka istehsalı olan "OBaku" brendinin Cümhuriyyətin 105 illiyinə həsr olunmuş kolleksiyasından saatlar bağışlandı. Saatların üzündə Azərbaycanın xəritəsi göstərilmiş, "Azərbaycan - 105. 1918-1923" yazısı həkk olunmuşdur.

Tədbirdə çoxlu fikirlər, təkliflər səsləndirildi. Onların arasında önəmliləri Cümhuriyyət xadimlərinin nəşlərinin xarici ölkələrdən məmləkətimizə gətirilməsi, həmçinin həmin dövrdə ölkənin müvəqqəti paytaxtı olmuş Gəncə şəhərində Cümhuriyyət parkının salınması və dövlət xadimlərimizin abidələrinin həmin parkda ucaltılması idi.

Mərasimdə Aydın K.Azimin "Bayrağım" alqışı (söz - Əhməd Cavad), Sərdar Fərəcovun bərpə etdiyi "Milli marş" (musiqi, söz - Üzeyir Hacıbəyli) səsləndi. Vaxtilə Cümhuriyyət qurucularının ayaq üstə dinlədiyi bu möhtəşəm "Milli marş"ı tədbirin sonunda hər kəs ayaq üstə dinlədi.

Həmin gün hər şey rəmzi oldu. Üzeyir bəyin müəllifi olduğu Dövlət Himni (bərpə Aydın K.Azimə aiddir) ilə başlayan tədbir elə Üzeyir bəyin "Milli marşı" ilə bitdi. Unutmamalıyıq ki, bu dahi şəxsiyyət bir bəstəkar olmaqdən öncə bu Cümhuriyyətin qurucularından biri olmuşdur. Bu şanlı tarixin baş tutmasında H.Z.Tağıyevin dəstəyi də böyük olmuşdur ki, rəmzi məqamlardan biri də tədbirin məhz onun malikanəsində baş tutmağıdır.

Solmaz xanımın çıxışı zamanı "sifarişçisinin Azərbaycan xalqı olduğu" M.Ə.Rəsulzadənin heykəlinin ucaldılacağına ümid edirik. Onun hər bir Azərbaycanlının qəlbindəki abidəsi isə əbədiyyətən ucaldılmışdır.

Leyla Həmid Əhməd Xan

Vətən sevgisinin ilahi gücü

6 iyun şəhid Adil Qeybiyevin doğum günüdür

Astara Arayonu, Səncərədi kəndindən olan Arif İsmayıl oğlu Qeybiyevin torpaq sevgisi, vətən məhəbbəti Uca Tanrıdan gəlirdi. Bu vətən övladının ürəyi qurub-yaratmaq, cəmiyyətdə yenilik həvəsi ilə çırpınırdı. Yaxşılıq gözündə ucalı-ucala ömrünü yaşayırdı Arif.

Artıq orta məktəbi bitirəndə yaxşı idmançı kimi də tanınırdı. Dəfələrlə idmanın atletika növü üzrə rayon, respublika yarışlarının birincisi olmuşdu. Astara Pedaqoji Kollecinin "İdman fakültəsi" ni bitirəndə beynəlxalq yarışlarda da respublikamızı layiqincə təmsil etmişdi. 2015-ci ildə keçirilən Avropa yarışları Arifin həyatında daha əlamətdar səhifələr aşırı. Rayonda yarışların məşəlini o, yandırır.

2016-cı ildə Arif həqiqi hərbi xidmətə çağırılır, Bakıda Daxili Qoşunlarda xidmətə başlayır. İlk gündən Arif olduqca cəsur, yüksək nizam-intizamlı bir vətən övladı kimi hərbi hissədə tanınır, sevilir. Doğma Azərbaycana olan oğulluq borcunu ləyaqətlə, mərdliklə yerinə yetirir. Bir müddət keçəndən sonra Arif Naxçıvan Muxtar Respublikasının Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinə gəlir. Burada da vətənin müqəddəsliyini canından əziz tutur, onun şərəfini qorumaq üçün hər an yolunda qurban getməyə hazır olur, erməni diğalarına qarşı nifrəti daha da alovlanır. Məqsədi, amalı müqəddəs Qarabağ torpaqlarını diğalardan təmizləmək olan Arif həyatını artıq tam hərbiyə bağlayır. Və Ağcabədi rayonu, Yeni Qaradolaq kəndindəki hərbi hissəsində tankçı MAXE olaraq işləməyə başlayır. Namuslu, vicdanlı xidməti adəti üzrə yenə də Arifə sonsuz sevgi qazandırır.

Günlər, aylar ötür, Qarabağ torpaqlarını işğal etmiş erməni cəlladlardan qisas almaq məqamı gəlir. Arif vətəni öz canı bahasına qoruyan oğulların sırasında doğma yurdunun hər qarışının azadlığı uğrunda özünü odun, alovun içinə atır, cəsəret göstərir, düşmənin qat-qat artıq qüvvəsini mərdliklə məhv edir. Diğalar itki verib məğlub durumda Azərbaycan torpaqlardan qaçmağa başlayır. Füzuli döyüşlərində vətən naminə ölümün gözüne dik baxan igid Arif düşməne sözün əsl mənasında qan uddurur. Öldürdüyü diğaların sayı bilinmir. Vətənə olan məhəbbətini döyüş meydanında son nəfəsinədək qəhrəmancasına vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə yüksəlməklə sübut edir. Elə bu hünərə, qeyrətə görə adı tarixin səhifələrinə qızıl hərflə yazılmaqla Astara torpağında dünyaya göz açan Arifin keçdiyi 23 illik ömür yolu Azərbaycan kimi qüdrətli bir ölkədə əbədi ürkələrə köçməklə örnək olur.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən, A.Qeybiyev ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü", eləcə də Füzulinin, Xocavəndin azadlığına görə medalları ilə təltif edilib.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Pedaqogika

Uşaq şəfqəti: səhləb çiçəkləri kimi...

Dünyaya gəlişi yeni planetin kəşfi qədər təntənəlidir. Biz valideynlər onların xoşbəxt böyüyüb yaşaması üçün yollar axtarıyıq, daha doğrusu, yaşamaq "sənəti"ni öyrədirik öz davranışımızla. Və o qənaətdə oluruq ki, uşaqlar haqqında hər şeyi bilirlik: həyat - bacada oynayarkən ifadəli heykəlciklər düzəldir, güllü - çiçəkli torpağı sulayır, çiyələk göyərtdən bir ovuc torpağı sulayırlar. Habelə gildən qayırdıqları dibçəklərdə zanbaq göyərtdirlər. Evə gələndə sevimli sirdaşı pişik olur: bu heyvan yumaqla oynayır, qocalanda mürgüləyir, xoruldayır, bu məqamdan istifadə edən siçan canını qurtarır! Pişiksə bığını tumarlayır, ovunu itirdiyi üçün...

Allahverdi Eminov

Uşaqlar ailədən yalnız məhəbbət umurlar - ata - analarından - qoy bol olsun. Əlbəttə, bu şərəfli və əbədi yüküdür, onu sonacan aparmaq gerəkdir. İlk tərbiyə ocağıdır ki, tüstüsü gözəli yaşartmır, əksinə günəş şəfəqlərinə qarışır, bərq vurur. Çalışmaq lazımdır ata və ana övladlarına emosional münasibət yaratsınlar, sərt yanaşmasınlar. Hərçənd, uşaqlar fərqi varmıdan valideynlərini incidirlər, sözə baxmırlar, hətta inadkarlıq göstərirlər və hərəkətlərini təbii hesab edirlər. Belə hallarda ehtiyac yoxdur: "Gözün görmür məgər? - "Sən nə vaxtaca bizi boğaza yığacaqsan?" Bəsdir daha!" Və sairə sərt intonasiya ilə səslənsin. Əslində bu iradlarda ciddi tənə yoxdur, amma səsində çalarında danlaq uşaqlarda mənfi emosiya yaradır və o, küsür, atasını, anasını tərk edir. İlk öncə valideyn(lər) uşaqlarını məktəbli ikən nəzarətdən buraxmamalıdır, hara getdiyini, nə səbəbə ləngidiyini bilməlidir, sorğu - suala tutmalıdır, burada heç bir qəbahət ax-

tarmaq lazım gəlmir. Bu yaşlarda buraxılan səhvlərin altını valideynlər sonralar çəkir, sonrakı peşimançılıq isə faydasızdır. Müşahidələr, sorğular, aldığımız cavablar göstərir ki, narkomaniyaya, qumara, içkiyə, oğurluğa qurşanan, artıq vərdisə çevrilən sadaladıqlarım valideyn səhlənkarlığının, diqqətsizliyinin, bir sözlə, laqeydliyin bariz nümunəsidir. Bununla həm ailə, həm də cəmiyyət sağlam doğulan bir uşağı yeniyetmə və gənc yaşlarında itirir! Məgər azmıdır, xüsusilə, imkanlı ailələrin, vəzifəli təbəqələrin övladları məhz belə bir prosesin qurbanlarına çevrilir. Gizlətməyə: azmı belə atalar, analar bu acı fəlakətə dözməyib vaxtsız dünyasını dəyişirlər. yaxud narkomaniya ucbatından valideynlər müflisləşirlər, hətta içkiyə qurşanan uşaqlarının ucbatından (içkili vəziyyətdə məşini ilə qəza törədirlər, insan itkisinə səbəb olurlar) fəsadlar yaradırlar. Təəssüf ki, bu halların şahidiyik hələ də....

Valideynlərin məsuliyyəti daha dərin, ilk illərdən, hətta uşaqlarının davranış psixologiyasını müşahidə etməsindən başlamalıdır. Unutmayaq ki, uşaqlar bizdən - yaşlılardan daha çox umurlar ünsiyyətdə, çünki onlar həssasdırlar. Uşaqlar, axı, xasiyyətə daha

ötkəm olurlar, demək olar ki, "karsizm" tiplilərdir.

Ötən əsrdə Hollandiyada 600-ə yaxın uşaq və onların valideynləri müşahidə altına

alınmışdır (3-5 yaş arasında) alim Eddinin nəzarətilə. Belə uşaqları valideynlər həddindən artıq özəl şəkildə tərifləyirlər. Onlar "ikinci" dərəcəli uşaqlarla, yəni yoldaşları ilə ünsiyyətə girmirlər. Maraqlı və təəccüblüdür ki, böyüdükcə "indiyo" xasiyyətli uşaqlara çevrilirlər, yəni qapalı, tənhalığı sevmirlər...

Ötən əsrdə Hollandiyada 600-ə yaxın uşaq və onların valideynləri müşahidə altına alınmışdır (3-5 yaş arasında) alim Eddinin nəzarətilə. Belə uşaqları valideynlər həddindən artıq özəl şəkildə tərifləyirlər. Onlar "ikinci" dərəcəli uşaqlarla, yəni yoldaşları ilə ünsiyyətə girmirlər. Maraqlı və təəccüblüdür ki, böyüdükcə "indiyo" xasiyyətli uşaqlara çevrilirlər, yəni qapalı, tənhalığı sevmirlər...

alınmışdır (3-5 yaş arasında) alim Eddinin nəzarətilə. Belə uşaqları valideynlər həddindən artıq özəl şəkildə tərifləyirlər. Onlar "ikinci" dərəcəli uşaqlarla, yəni yoldaşları ilə ünsiyyətə girmirlər. Maraqlı və təəccüblüdür ki, böyüdükcə "indiyo" xasiyyətli uşaqlara çevrilirlər, yəni qapalı, tənhalığı sevmirlər...

tənhalığı sevmək, ona qədərincə qapılmaq lazım gəlir, tənhalıq yeri gələndə insan yorğunluğunu azaldır, düşüncəni yoluna qoyur, ondan uzaqlaşmağa ehtiyac yoxdur. Alman filosofu A.Şopenhayer yazmışdır ki, kim tənhalığı sevmirsə, o azadlığı da sevmir...

Adətən, uşaqlar iddialı olurlar, bir şeyə nail olmaq üçün təkid edirlər. Buna da diqqətli olmaq vacibdir. İddia oradan başlayır - daxilində nəse hərəkətdədir, onu rahat buraxmır, məqsədinə çatana qədər. Uşaq iddiası dedektiv təfəkkürün bir əlamətidir və buna hörmətlə yanaşılmalıdır, başdan eləmək yox. Əks halda uşaq ruhdan düşür, bir daha üreyindən keçəni içində boğur".

İddia uşağın düşüncə tərzində özünə yer alır və tədricən inkişaf edir. Məşhur psixoloq Jan Piajeyə görə, uşağın yetkinlik dövrünə qədər onun hissləri, duyumu inkişafdadır. J.Piaje bunun təsnifatını vermişdir: sıfırdan 2 yaşına qədər. İki yaşından 5-dək. Beş yaşından 10-a qədər. On yaşından 15-ə qədər. (Valideynlərin bu barədə məlumatı olmalıdır).

Uşaq(lar) ən böyük müdrik sahibidir. Onların suallarında yaşlı adamların başa düşmədiyi nüanslar vardır, bu "sirr" yaşlı insanın Şərə qalib gəlməsi möcüzəsidir. Bizim "yaşından böyük" düşünüb danışan uşaqlarımız az deyil, onlara qarşı həssas olmalı, xüsusi yanaşmalıyıq: "Özündən böyük danışsən", "Yaşına uyğun fikirləş", "Bu iş sənlə deyil" kimi ruhdan salan cavablara ehtiyac yoxdur. Bəllidir ki, mühit getdikcə sosiallaşır: yaxşı və pis tərəfdən. Uşaqlarda "yaşından böyük düşünmək" təfəkkür tərzini "böyük adam" olmaq arzusunu oyadır. Bunun üçün biz valideynlər, eləcə də bağça tərbiyəçiləri mini mühitdən başlayaraq uşaqları azad sevrələr və həqiqətpərəstlər ruhunda, əqidəsində böyüdüb tərbiyələndirməliyik. Filosof Volter necə də gözəl demişdir: "Azadlığı, həqiqəti sevməyən adam güclü ola bilər, lakin heç vaxt böyük adam ola bilməz". Maraqlıdır, biz yaşlılar hələ də o fikrindəyik - uşaqlarımız haqqında hər şeyi bilirlik, axı, bu cocuqları biz dünyaya gətirmişik, bizim nəfəsimizlə böyüyürlər, qanadlanırlar - bunlar həqiqətdir, amma heç də bununla razılaşmaq olmaz. Yuxarıda dediyimiz kimi: uşaq təbiəti, onun təfəkkürü dedektiv xarakterlidir, macəralarla zəngindir, üstünlükləri ondadır ki, qəlblərinə dolmuş fikirləri boğmurlar, "sabaha" saxlamırlar, ya özləri danışırırlar, ya da sualları ilə cavabını tələb edirlər!

Valideynlərə üz tutub demək istədik ki, uşaqlarınızdakı qəribə xarakterdən usanmayın, yorulmayın, onlara şəfqət duyğusu ilə yanaşın, sevin, özü də səhləb çiçəkləri qədərincə...

Rüzgar ƏHMƏDZADƏ